

IRDO

MOZAIK

Prve slovenske družbeno odgovorne novice, št. 1-2/XII januar-februar 2019

10 let nagrade HORUS

Doslej je bilo 170 prijavljenih podjetij in posameznikov.

Str. 4

Horus intervju: Marjan Videnšek

»Pripravljeni se moramo biti učiti, pripravljeni se moramo biti spremeniti«

Str. 10

IRDO konferenca

Konferenca Družbena odgovornost in izzivi časa 2019 bo potekala 20. - 21. junija 2019 v Mariboru. Čas je za oddajo povzetkov prispevkov.

Str. 14

IRDO gostujoče pero: Prof. dr. Andrej Kirn

O vrednotah, naravi in okolju

Str. 20

IRDO intervju: Matjaž Štamulak

»Svoboda, moja izbira«

Str. 27

IRDO - Inštitut za razvoj družbene odgovornosti je bil ustanovljen leta 2004 z namenom raziskovati in pospeševati razvoj družbene odgovornosti v Sloveniji in v svetu.

Prizadeva si povezati vse ključne akterje na področju razvoja družbene odgovornosti (podjetja, vlada, civilna družba...) ter izvajati skupne aktivnosti in kampanje za osveščenost širše družbe o potrebnosti in pomenu družbene odgovornosti v Sloveniji.

S svojim delovanjem inštitut IRDO prispeva k prenosu in prilagajanju tujega znanja ter konceptov slovenskim razmeram in potrebam, hkrati pa omogoča izmenjavo slovenskega znanja in izkušenj s tujimi strokovnjaki, podjetji in organizacijami.

Povabite v naše članstvo tudi druge, ki bi želeli biti seznanjeni z informacijami o družbeni odgovornosti in prispevati k razvoju le-te.

Izdajatelj:

IRDO

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti

Preradovičeva ulica 26

2000 Maribor, Slovenija

info@irdo.si // www.irdo.si

Telefon: + 386 (0)31 344 883

Faks: + 386 (0)2 429 7104

Spletna mesta: www.irdo.si, www.horus.si,
www.mladinski-delavec.si, www.model-m.si/

Uredništvo

Novinar: Primož Ademovič, Monika Rajšp, dr. Martina Rauter

Glavni urednik: ddr. Matjaž Mulej

Odgovorna urednica: mag. Anita Hrast

Kontakt: novice@irdo.si

Naklada: elektronska oblika novic, poslano na najmanj 1400 naslovov

Foto: IRDO in drugi avtorji

Fotografija na naslovnici: John Evans,
<http://www.freeimages.com/>

V kontekstu družbene odgovornosti (zmanjšanje stroškov, onesnaževanja okolja) so novice v elektronski obliki. Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji. Mnenja avtorjev niso tudi nujno mnenja uredništva. Besedila niso lektorirana in so v slovenskem in angleškem jeziku. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim dovoljenjem uredništva.

Revija IRDO Mozaik je v letu 2015 prerasla meje članstva, zato je namenjena članom inštituta IRDO, simpatizerjem, podpornim partnerjem ter poslovni in širši javnosti.

- 4** 10 let nagrade Horus
- 10** Horus intervju: Marjan Videnšek
- 14** IRDO konferenca 2019
- 20** IRDO gostujoče pero: Prof. dr. Andrej Kirn
- 27** IRDO intervju: Matjaž Štamulak
- 32** Mladi, podjetništvo in družbena odgovornost
- 34** DO v Sloveniji
- 37** IRDO v medijih:
Družbena odgovornost je predvsem poštenost brez zlorabe preko meja
- 38** Integralna serija
- 42** Dogodki, konference, novice
- 46** Razpisi in priložnosti
- 47** Knjiga: Uvod v politično ekonomijo DO družbe
- 51** Knjiga: Študij ekonomije v Jugoslaviji
- 52** Knjiga: Slovenija čudežna

Nagrada Horus ni le analiza stanja družbene odgovornosti, ki organizaciji omogoča pripravo lastne strategije za razvoj družbene odgovornosti. Je mnogo več: je nagrada za vložen trud vseh deležnikov organizacije, je nagrada za organizacijo, pa najsi bo to podjetje, društvo, zavod, posameznik ali država.

Poziv za avtorske prispevke

Vabilo: Poziv za avtorske prispevke za 14. mednarodno znanstveno-poslovno konferenco Družbena odgovornost in izziva časa 2019. Glavna tema konference IRDO 2019 je zagotoviti širši vpogled v to, kar lahko raziskovalci, učitelji in menedžerji storijo in bi morali storiti za vključitev družbene odgovornosti v svoje dejavnosti.

Vrednote, narava, okolje

Vrednot ne vidimo, se pa vidijo vrednotna dejanja in obnašanja. Ljudje smo vrednotujoča bitja. Ni nam vseeno, kaj sami in kaj drugi storijo ali ne storijo. Osnovna značilnost vrednotnega odnosa je v tem, da vključuje presojo, ali ravnamo dobro ali slabo, pravilno ali nepravilno, dopustno ali nedopustno, sprejemljivo ali nesprejemljivo. O vrednotah, naravi in okolju prof. dr. Andrej Kirn.

Spoštovane članice in člani Inštituta IRDO!

»Termoelektrarne in vožnja vsakega posameznika z avtomobilom prispeva k globalnemu porastu CO² v ozračju. Ko kupujemo cenene tuje izdelke, običajno ne pomislimo na človeško bedo ali uničevanje narave v Afriki, Indoneziji, Kitajski, Indiji, kjer so bili izdelki proizvedeni ali surovine za njih pridobljene. Naše vožnje z avtomobilom, termoelektrarne imajo globalne posledice za podnebje. Kar 65,3% anketirancev SJM je mislilo, da je resnična trditev, da dodatno prispevam k nastanku tople grede, kadar kurim premog, olje ali plin. Jim Hansen, direktor Goddardovega klimatskega inštituta pri Nasi, je dejal: če bo naftovod Keystone začel delovati, bo onesnaženje tako usodno in globalno, da bo to pomenilo konec našega planeta. Ta naftovod bo vodil iz Alberta v Kanadi vse do Teksasa in bo prečkal 6 ameriških zveznih držav,« piše prof. dr. Andrej Kirn v tokratnem Mozaiku in nadaljuje: »Če delujejo vsi akterji, so rezultati boljši, cilji bolj dosegljivi. Nekateri mislijo, da je vse odvisno od posameznikov. Če je za vse kriv in vse lahko reši posameznik, je to metodološki individualizem na področju naravovarstva in okoljevarstva. Veliko je odvisno od posameznika, toda daleč ne vse. Mogoče bo tisti, ki zagovarja ključno vlogo posameznika, dejal, 'pa saj tudi podjetij, znanosti, državnih organov ni brez posameznikov'. To je res, toda pri tem se odmisli dvoje: prvič, da institucije niso vsota posameznikov, in drugič, da se posamezniki drugače obnašajo v institucijah in pri kolektivnih odločitvah, kot pa če so sami. Zelo pomembna je zavest posameznika o ekološki/okoljski primernosti ali neprimernosti lastnih dejanj.« Odlično branje, vredno vsake minute.

Vabljeni k branju Mozaika.
In k akciji v duhu
družbene odgovornosti —
v svojem okolju.

V skladu z odločbo št. 61510-6/20153 z dne 23.2.2016, ki jo je izdalo Ministrstvo RS za kulturo, je e-revija IRDO Mozaik, prve slovenske družbeno odgovorne novice, vpisana v razvid medijev pod zaporedno številko 2014.

slovenska nagrada
za družbeno odgovornost

www.horus.si

*sodelovati,
povezovati se,
soustvarjati*

Letos praznujemo 10 let (2009-2018).
Hvala, da ste z nami.

Statistika Slovenske nagrade za družbeno odgovornost HORUS 2018

Lani so bila že desetič podeljena priznanja in nagrade v okviru projekta Slovenska nagrada za družbeno odgovornost HORUS 2018.

Nagrada Horus je začela nastajati leta 2008, ko sta **mag. Natalie Cviki Postružnik**, takrat še predsednica Slovenskega društva za odnose z javnostmi, in **mag. Anita Hrast** iz inštituta IRDO ugotovili, da v Sloveniji manjka priložnosti, da bi se podjetja o družbeni odgovornosti lahko učila eden od drugega. Skupaj s strokovnimi sodelavci obeh organizacij so nato zasnovali **Slovensko nagrado za družbeno odgovornost Horus**, ki je bila prvič podeljena leta 2009.

Pri njenem nastanku in razvoju je sodelovalo **40 strokovno-interesnih organizacij in medijev, sponzorjev**, ocenjevalo je **80 strokovnjakov različnih strok**, sodelovalo je več kot **170 različnih kandidatov – od podjetij, zavodov, organizacij, do posameznikov**. **Marko in Marika Pogačnik** že vse od nastanka nagrade Horus izdelujeta unikatna umetniška dela, polna pozitivnih vibracij, namenjenih spodbujanju uspešnega poslovanja HORUS nagrajencev. Tako je nastal mozaik znanja, vrednot in sodelovanja, ki krepi razvoj družbene odgovornosti v Sloveniji.

Leta 2009, ko je Inštitut IRDO prvič podeljeval nagrado Horus je bilo 12 prijavljenih kandidatov, leto kasneje štirje manj. Leta 2011 je bilo prijavljenih kar 28 kandidatov, leta 2012 in 2013 po 15, leta 2014 en manj, že naslednje leto pa je številka ponovno poskočila na 24 in takšna je bila tudi leta 2016. Predlani je bilo 12 prijavljenih, lani pa 13. Skupaj je bilo v desetih letih kar 170 prijavljenih podjetij in posameznikov.

V desetih letih je prijavljene kandidate ocenjevalo 79 različnih ocenjevalcev. Predsedniki Ocenjevalnih komisij so bili mag. Franc Hočevar (2009,2010,2011 in 2012), dr. Boštjan Žekš (2013), mag. Janko Burgar (2014), Alenka Hren (2015), Jože Smole (2016), Matej Mušič (2017) in mag. Natalie C. Postružnik (2018).

Poslanstvo nagrade Horus je spodbujati celovitost v razmišljanju, inovativnost v delovanju in odgovornost pri poslovanju slovenskih podjetij. Z nagrado želi Inštitut IRDO krepiti zavedanje o pomenu družbene odgovornosti za nas vse in opozoriti na našo soodvisnost, ki se je še vse premalo zavedamo. Opozoriti želijo na to, da je za vsako dejanje najprej odgovoren posameznik, ki deluje v organizaciji in izven nje. In vsi posamezniki, ki jih nekdo vodi, sestavljajo učinkovito, odgovorno ali pa neodgovorno organizacijo. Promovirati želijo primere dobre prakse v javnosti in s tem spodbujati podjetja k bolj odgovornemu in učinkovitemu poslovanju.

Nagrade in priznanja podeljujeta IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in PRSS – Slovensko društvo za odnose z javnostmi, v sodelovanju s številnimi podpornimi partnerji projekta. S tem projektom želijo partnerji poiskati in nagraditi celovite pristope podjetij in posameznikov k družbeni odgovornosti in trajnostnem razvoju. Lanski častni pokrovitelj nagrade je bil Marjan Šarec, predsednik Vlade Republike Slovenije.

Mnenje Ocenjevalne komisije o kandidatih za Horus 2018

Člani Ocenjevalne komisije menimo, da je bilo kot v preteklih letih, tudi letošnje ocenjevanje zahtevno, a tudi jasno, konkretno in pravično. V procesu ocenjevanja nismo dovolili možnosti medsebojnega vpliva ocenjevalcev, odločitve smo prepustili statističnim ocenam, ki pa so na koncu pokazale, da so zmagali tisti, ki so si zmago resnično zaslužili.

Po pravilnikih nagrade Horus je nagrado v naslednjih dveh letih tudi mogoče odvzeti, če se pravnoformalno izkaže, da bi prejemnik ravnal v nasprotju z zakonodajo ali drugače kršil načela družbene odgovornosti. Zato v tem primeru prosimo za pozorno oko javnosti in njeno opozorilo, če nagrajenci na tem področju ne bi delovali odgovorno.

Komisija ugotavlja, da je bilo ocenjevanje zahtevno, kot vsako leto doslej. Vanj je bilo vključenih 12 neodvisnih strokovnih ocenjevalcev, vprašalniki so bili obsežni. Število razpisanih kategorij je bilo za eno manj (Press priznanje) kot preteklo leto. Prijavljenih kandidatov je bilo v primerjavi s preteklimi leti podobno.

Tudi letos so ocenjevalci ob statističnih zapisovali še opisne ocene, kar je omogočilo dodano vrednost samemu procesu ocenjevanja. O zmagovalcih so odločale statistične ocene, ki so bile pridobljene neodvisno (ocenjevalci niso vedeli, kdo so drugi ocenjevalci in v katero kategorijo in krog ocenjevanja so uvrščeni drugi).

Vsa podjetja, ustanove in posamezniki, ki so se prijavili na letošnji razpis za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS, so uspešni in učinkoviti, želijo storiti nekaj več na vseh področjih družbene odgovornosti. Vidi se nadgradnja njihovega dela v odnosu do zaposlenih, skupnosti, okolja in na trgi do kupcev in dobaviteljev.

Kot doslej, tudi letošnje tekmovanje za nagrado Horus kaže, da so družbeno odgovorne prakse podjetij, zavodov in posameznikov izredno zanimive in poučne, z izmenjavo mnenj in predlogov v okviru nagrade Horus pa jih lahko še učinkoviteje nadgradijo. S pomočjo neodvisnih ocenjevalcev so kandidati tudi letos pridobili dragocena mnenja, kaj lahko pri sebi še izboljšajo, kaj je morda slabše, pa bi potrebovalo nadgradnjo, in seveda, kaj si zasluži vso pohvalo. Ta obvestila bodo še v tem mesecu prejela vsa podjetja in zavodi, ki so sodelovali na tem razpisu, in upamo, da jih bodo lahko kmalu uporabili v svoji poslovni praksi.

Verjamemo, da bodo svojo moralno obvezo, širiti dobre prakse na tem področju, prevzeli tako nagrajenci, kot finalisti in da se jim bodo v prihodnjih letih pridružili še mnogi drugi. Namreč, nagrada Horus ni le analiza stanja družbene odgovornosti, ki organizaciji omogoča pripravo lastne strategije za razvoj družbene odgovornosti. Je mnogo več: je nagrada za vložen trud vseh deležnikov organizacije, je nagrada za organizacijo, pa najsi bo to podjetje, društvo, zavod, posameznik ali država. To dokazujejo številne pobude zaposlenih v nagrajenih podjetjih, ki po prejemu nagrade Horus pospešeno inovirajo in prispevajo k razvoju podjetij, kjer so zaposleni. Skupaj z lastniki so ponosni na delo v teh organizacijah in na njihovo družbeno odgovornost. Zavedanje o tem širijo na svoje poslovne partnerje, od dobaviteljev, do kupcev, to pa seveda opazijo tudi mediji, ki o takšnih podjetjih z veseljem poročajo in širijo zglede dobrih praks.

Vsekakor gre pohvala vsem podjetjem, ki so sodelovala v natečaju HORUS 2018 in njihovim prizadevanjem za družbeno odgovorno ravnanje in delovanje na različnih področjih. Finalisti v kategoriji majhno podjetje

RAZPIS ZA SLOVENSKO NAGRADO ZA DRUŽBENO ODGOVORNOST – HORUS 2018

Častni pokrovitelj: Marjan Šarec, predsednik Vlade Republike Slovenije

dokazujejo, da je tudi z manj zaposlenimi mogoče delovati družbeno odgovorno in razširjati pozitivne premike tudi v širše okolje. Skrb za okolje, lokalno skupnost ter motivacijo in zadovoljstvo zaposlenih je skupna točka prizadevanj vseh finalistov.

Vsem nagrajencem, prejemnikom posebnih priznanj in finalistom Horus 2018 za njihova prizadevanja in zgledno ravnanje na področju družbene odgovornosti iskreno čestitamo. Hkrati pa jih vabimo v aktivno delo v POSLOVNI KLUB HORUS - mrežo družbeno odgovornih podjetij, ki posreduje znanja in izmenjuje izkušnje. Poslovni klub HORUS je klub družbeno odgovornih (t.j. do ljudi in narave) podjetij, finalistov in nagrajencev Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus.

Člani kluba želijo spremeniti dojemanje družbene odgovornosti v podjetjih, in preko podjetij širiti družbeno odgovornost v javne ustanove in državne organe ter posledično tudi preko njih do najmlajših v vrtcih in šolah. Delujejo z namenom, da z družbeno odgovornostjo vplivajo na oblikovanje širših družbenih učinkov, zlasti na uspešnost Slovenije in dobro življenje njenih prebivalcev.

Poslovni klub Horus

Dosedanji prejemniki priznanj in nagrad Horus iz preteklih let so 11. junija 2015 ustanovili Poslovni klub Horus, ki združuje do sedaj prijavljene kandidate za nagrado Horus, omogoča izmenjavo znanja, izkušenj ter dobrih praks in tako povezuje slovenska družbeno odgovorna podjetja. Člani kluba menijo, da je sedaj nastopil čas, da naredimo skupno zavezo Sloveniji in pomagamo tudi drugim podjetjem krepiti družbeno odgovornost. Želimo sodelovati z odgovornimi podjetji in z njimi nadgrajevati naše delo, zato se jim pridružite tudi vi!

Mnenje Ocenjevalne komisije in organizatorjev o projektu HORUS 2018

Organizatorji tudi ugotavljajo, da je projekt v desetih letih prerasel v zahteven projekt, zato je nujno dolgoročneje sodelovanje tako na finančnem, kot vsebinskem področju z ustreznimi ministrstvi in vladnimi agencijami. Zato bi bilo smiselno v prihodnjem letu, ko bo nagrada Horus podeljena enajstič, razmisliti o prenovi same nagrade in določenih omejitvah. Smiselno bi bilo organizirati več srečanj s podjetji, včlanjenimi v Horus klub, kjer bi izmenjali dobre prakse in znanja. Potrebno je pripraviti tudi vprašalnike za ocenjevalce in kandidate, da bomo vedeli, kako izboljšati projekt.

Ocenjevalna komisija tudi letos ocenjuje, da je projekt uspel, zato predlaga nadaljevanje projekta v prihodnjih letih, z ustreznimi izboljšavami in rednimi sofinancerji projekta.

Hkrati pa vabi vsa slovenska podjetja, zavode, posameznike, da po svojih močeh čim več vlagajo v družbeno odgovorno delovanje in s tem krepijo slovensko in mednarodno družbeno odgovornost. Eden izmed korakov je lahko tudi ta, da že v prihodnjem letu sodelujejo na razpisu za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost Horus 2019, ki bo prihodnje leto podeljena že enajstič zapored!

Več:

www.horus.si
nagrada.horus@irido.si
031 344 883

POSLOVNI KLUB HORUS,
mreža družbeno odgovornih podjetij,
ki posreduje znanja in izmenjuje izkušnje

Poslovni klub HORUS je klub družbeno odgovornih (t.j. do ljudi in narave) podjetij, finalistov in nagrajencev **Slovenske nagrade za družbeno odgovornost Horus**. V njem se združujemo dosedANJI prijavljeni na ta razpis ter nagrajenci in finalisti te nagrade.

Nastal je leta 2015, ker menimo, da je sedaj nastopil čas, da naredimo skupno zavezo Sloveniji in pomagamo tudi drugim podjetjem krepiti družbeno odgovornost. Želimo sodelovati z odgovornimi podjetji in z njimi nadgrajevati naše delo.

Zato zlasti tista podjetja, ki se še niso prijavila na razpis za nagrado Horus, vabimo, da se prijavite na razpis za pridobitev nagrade Horus v tekočem letu in da se nam tako pridružite v Poslovnem klubu HORUS.

Več kot nas bo, prej bo Slovenija bolj družbeno odgovorna.

Horus intervju: Marjan Videnšek

»Pripravljeni se moramo biti učiti, pripravljeni se moramo biti spremeniti«

Posebno priznanje Horus 2018 je prejel Marjan Videnšek, svetovalec in praktik za zdravo življenje ter neodvisni raziskovalec prehranskega razstrupljanja organizma in posta ter vpliva pravilne prehrane in življenjskega sloga na kakovost življenja. S svojim delom, objavami (časopisni članki, knjige, itd.) nedvomno prispeva k ozaveščanju zainteresirane domače in tuje javnosti o pomenu pravilne prehrane in življenjskega sloga na kakovost življenja. S svojim že skoraj četrto stoletja dolgim delovanjem spodbuja ljudi k bolj zdravemu načinu življenja in jim pomaga na poti do samoozdravitve. Njegovo poslanstvo je pomagati ljudem, kar je eden od najbolj plemenitih ciljev, ki si jih človek lahko zastavi. Malo je prijav (za nagrado Horus), ki bi vsebovale toliko tako iskreno zapisanih in s konkretnimi izkušnjami podkrepljenih pisem podpore oz. priporočil za nagrado, kot jih vsebuje nominacija za g. Videnška... Iskrene čestitke! (Zapis Ocenjevalne komisije za nagrado Horus)

Kaj je zdravo življenje?

Da živimo zdravo lahko rečemo takrat, ko na primeren način zadovoljujemo svoje temeljne biološke potrebe. Telesu in duši moramo zagotoviti tiste osnovne snovi in stanja, ki sploh omogočajo življenje: sveži zrak, čista voda, naravna polnovredna hrana, gibanje, spanje in počitek, sončna svetloba, varnost, ljubezen, dobri odnosi, smiselna ustvarjalnost, služenje sočloveku, itd.

Vse to in še kaj, v primernih količinah in na primeren način, potem bodo naši organi normalno delovali in bomo lahko šli skozi življenje srečni, zadovoljni in izpolnjeni.

Kdo naj se loti prehranskega razstrupljanja in posta in kako?

Sodoben človek, ki je vsakodnevno izpostavljen številnim škodljivim okoljskim vplivom, se velikokrat zavé, da je utrujen, izčrpan, izgorel, da se je telesna teža prekomerno dvignila in da se vse pogostejše pojavljajo fiziološke reakcije (simptomi). Vse to so alarmantni znaki, da telo »kriči« po nujno potrebni prenovi in ravnotežju (homeostaza). Način obnašanja kot ga zahteva postenje, namreč omogoča organizmu da se obnavlja in pomlajuje na nivoju celice. V letu 2016 so celo Nobelovo nagrado za medicino in fiziologijo podelili japonskemu znanstveniku Yoshinoriju Ohsumi, za od-

Marjan Videnšek Foto: osebni profil na FB

kritje mehanizma avtofagije, temeljnega procesa za razgradnjo in recikliranje delov celice, ki velja za enega temeljnih principov uspešnega delovanja postenja. Postenje namreč izredno pospeši in

spodbuja avtofagijo, ki tako učinkovito odstrani iz celice poškodovane proteine ali celične organele, je neke vrste nadzorni mehanizem za odpravljanje negativnih posledic staranja. Tudi znotrajcelične bakterije ali viruse lahko celica odstrani na ta način. Avtofagija je torej izjemno pomemben evolucijsko ohranjen proces, ki ob postu, ko ni hrane od zunaj, celici omogoči hiter vir energije, s tem, ko presnavlja in razgrajuje škodljive, odvečne in manj pomembne strukture. Tako se celice s pomočjo posta pomlajujejo in obnavljajo.

Kakšen vpliv ima življenjski slog na kakovost življenja?

Bistven! Krepko in sijoče zdravje je lahko samo posledica zdravega načina življenja. Če želimo ostati mladi in vitalni do visoke kronološke starosti, moramo vsakodnevno, modro, skrbeti za dobro vzdrževanje svojega telesa. Zato so stvari, ki se tičejo našega zdravja in dobrega počutja vedno pod prioriteto A!! Po osem ali več urnem delovniku je sprehod po gozdu zagotovo pomembnejši kot na primer gledanje TV. Priprava polnovredne, predvsem rastlinske hrane, je veliko boljša od predelane, prečiščene, umetne...

Kdaj se ljudje obrnejo na vas?

Ljudje se največkrat odločajo za spremembo načina življenja, ko ugotovijo, da čudežna zdravila in terapije, ki bi »popravljale« človeške zmote in neumnosti – ne obstajajo.

Začno se zanimati, začutijo potrebo po lastni spremembi, ugotovijo, da čud zdravila ne obstajajo, in podvomijo, da jih bodo izumili pred njihovim propadom. Sliši se bolj grobo, ali ne, a je včasih še kako na mestu?

Poiščejo nas ljudje, ki želijo korenito izboljšati svoj življenjski slog, predvsem način prehranjevanja. V naših programih mnogi spet začutijo željo, že kar potrebo, po rednem vsakodnevem in dovolj intenzivnem telesnem gibanju na svežem zraku in soncu. Pri nas se ne ukvarjamo z zdravljenjem, zdravilstvom, diagnosticiranjem, ničesar ne predpisujemo in ne izvajamo nobenih terapij. Je pa res, da so si mnogi z novim znanjem in spodbudnimi izkušnjami temeljito izboljšali svoje zdravje, v veliko primerih se tudi rešili celo takih bolezni, ki uradno veljajo kot neozdravljive. To je na nek

Marjan Videnšek ob prejemu nagrade na podelitvi Horus 2018. Foto: Mediaspeed

način medicina zdravega življenjskega sloga, ki je tudi znanstveno zelo utemeljena

V zadnjem času se vedno več ljudi ob bolezenskih stiskah odloča za postenje in presno hrano. Verjetno pa se je treba pripraviti na post, vsaj si kaj prebrati.

Res je, vse več ljudi razume, da je zdravje naše normalno stanje in da je najprej nujno potrebno odstraniti vzroke za pojav bolezni; v drugi fazi pa je potrebno organizem temeljito prečistiti in osvežiti, kar najučinkoviteje napravimo s prehranskim razstrupljanjem, bodisi s svežo rastlinsko prehrano in/ali s postom.

Pred prvim postenjem se je potrebno o izvajanju posta dobro poučiti, dobiti pojasnila na nejasnosti, dobro se je pogovoriti z osebo, ki ima izkušnje. To danes ni težko, saj se mnogi Slovenci občasno postijo v preventivne namene. V primeru resnih zdravstvenih težav se posvetujte tudi z osebnim zdravnikom.

Pred postenjem se je potrebno vsaj teden dni prehranjevati s polnovredno rastlinsko hrano (sadje, zelenjava, semena, oreški, stročnice) in prenehati s slabimi razvadami, npr. kajenje, alkohol, kava, sladkarije, meso, bela moka, industrijsko predelna hrana...Literature na to temo je v knjigarnah dovolj. Postenje je treba izpeljati pravilno, sicer je **bolje, da se ga ne lotite**. Po vsemu svetu obstajajo številni postni centri kjer se ljudje, posebno še primerih resnejših zdravstvenih težav, lahko postijo pod zdravniškim nadzorom.

Post verjetno ni čudežno zdravilo ali pač?

Sam vidim največjo vrednost periodičnega postenja, krajšega ali nekajtedenskega, krepitev zdravja in vitalnosti, za preprečevanje bolezni in za vzpostavljanje bolj zdravega življenjskega sloga.

Kot ugotavlja tudi znanost, je postenje lahko izredno učinkovito sredstvo tudi za obnavljanje zdravja pri številnih sodobnih boleznih: diabetes 2. debelost, koronarna bolezen, revmatoidni artritis, migrene, bolezni prebavnega sistema, vnetne črevesne bolezni, kronično zaprtje, zamaščena jetra, kronični bronhitis, nevrodermatitis, luskavica, bolezni krvi, itd...so samo nekatere »empirično dokazane indikacije za terapevtsko postenje, klasificirane po ICD-10, WHO, verzija 2013«. Objavljeno v magistrski raziskavi *Post in učinki postenja*, ki jo je v sodelovanju z medicinsko fakulteto napravila (2016) Sonja Bertalanič. Seveda odločno priporočamo, da se v primeru resnejših zdravstvenih težav o svoji nameri posvetujete s svojim osebnim zdravnikom.

Kdaj je post smiseln? Komu pomaga?

Osnovni namen posta je v telesu ustvariti okoliščine, v katerih se vse naše vitalne sile uporabijo za to, da odplakujejo iz telesa poglavitne vzroke njegovih bolezni. Postenje telesu omogoči najboljše okoliščine, pogoje, da si lahko pomaga samo, da spodbudi in pospeši samozdravilne procese, ki so lastni samo živemu organizmu. Že skoraj dve desetletji opazujem čudeže, ki jih odigra organizem v času popolne vzdržnosti pri prehrani, ko preobremenjenim in izčrpanim organom omogoči počitek in čas za rehabilitacijo, obnovo, pomladitev.

Poleg tega, post tudi zelo osveži in pomladi delovanje vseh vitalnih organov in funkcij. Telesna

teža se lepo normalizira in uravna, telesna vzdržljivost in gibljivost se zelo povečata. Post je lahko tudi operacija brez kirurškega noža, telo samo razgradi različne tvorbe. S postom tudi najlažje prekinemo s slabimi navadami in začnemo nov, bolj zdrav življenjski slog. Povečuje se duševna zavest in krepi duha.

Ali naj se posamezniki sami lotijo posta ali je bolje skupinsko postenje?

S pravo mero samozaupanja in znanja se lahko, kot mnogi doslej, postimo varno tudi sami. Saj je postenje vendar naravna zadeva. Celotni živali se instinktivno postijo, če so bolne ali poškodovane. Tudi majhni otroci, tako kot odrasli bolniki, v primeru bolezni nimajo apetita. Kaj če je to signal Narave?

Mnogi, ki so se postili, so zaradi dobrega počutja in učinkov, vnesli občasno postenje v svoj življenjski slog. Mnogi se postijo enkrat do dvakrat letno po deset dni, ali celo post podaljšajo na več

Foto: Mediaspeed

tednov. Nenazadnje postenje priporočajo tudi vse religije na planetu, postenje je tudi del uradne medicine, žal še ne vsepovsod. V Sloveniji se vsako leto samostojno posti veliko ljudi, mnogi so si prej pridobili potrebno znanje in izkušnje v vodenih postnih skupinah.

Kaj vsebuje post? Pomeni to, da nič ne jemo?

Postenje je v bistvu vsak postopek, ki spodbuja organizem k »samoprebavi«.

Pri nas je med ljudmi najbolj priljubljeno postenje s sadnimi in zelenjavnimi sokovi, zeliščnimi čaji in zelenjavnimi prevretki. Kar se tiče hrane, seveda pa ne smemo pozabiti tudi na ostale nujne po-

stopke med postenjem, ki, predvsem, spodbujajo boljše izločanje odpadnih in strupenih snovi iz organizma.

Poleg postenja s sokovi je v ta namen zelo učinkovita tudi presna ali veganska prehrana. Mnogi se prečiščujejo s svežim sadjem in zelenjavo, od nekaj dni do več tednov. Zelo popularen pa je t.i. prekinitevni post, recimo da v dnevu (24 ur) določimo okno, ki traja 5 – 8 ur in v tem času jemo, ostali čas se postimo. Lahko pa tudi recimo dva dni v tednu izvajamo neko obliko postenja, bodisi s sokovi, presno zelenjavo, sadjem, ostalih pet dni se normalno in zmerno prehranjujemo. Ta način se lahko dlje časa ponavlja.

Zakaj priporočate vsaj sedem ur spanja in to vsaj dve uri pred polnočjo?

Spanje je izrednega pomena za dobro zdravje in vitalnost. Med spanjem potekajo mnogi pomembni procesi, med drugim predvsem regeneracija, obnavljanje celic, pomlajevanje. Med spanjem se sproščajo hormoni, ki spodbujajo obnovo mišičnih in drugih tkiv. Če se s ponočevanjem izčrpavamo je močno okrnjena tudi sposobnost samozdravljenja. Primerna dolžina spanja je odvisna od zdravstvenega stanja, od izpostavljenosti stresu in od vaše telesne kondicije.

Kako sta osebna in družbena odgovornost povezani po vašem mnenju?

Bolezni je socialen in družbeni problem. Danes se preveč poudarja »družbena« odgovornost, če lahko temu pripišemo breme, ki so si ga naložili zdravniki. Zdravniki namreč izgorevajo zaradi tega, ker trdijo, da oni zdravijo bolezni. To pa ni mogoče, kot je v zdravniški reviji ISIS, poudaril dr. Uroš Dobnikar. Zdravnik lahko samo pacientu pomaga, da se on z svojimi lastnimi prizadevanji, lahko sam pozdravi. Torej bi bilo treba jasno povedati, da je skrb za zdravje, posebno še v primeru t.i. bolezni, v prvi vrsti problem posameznika in zahteva njegovo polno sodelovanje, predvsem z dosledno usmeritvijo v zdravo življenje. Kot družba lahko samo zagotovimo in usposobimo kadre

za promocijo in pravilno tolmačenje zdravega življenjskega sloga in temeljnih načel za ohranjanje in obnavljanje zdravja. Treba je torej bolj jasno izpostaviti osebno odgovornost posameznika, ki je sam najbolj odgovoren za svoje zdravje, če že govorimo o tej temi, kajti izključno posameznik lahko sam tudi največ stori, da ohranja krepko zdravje in s svojim škodljivim obnašanjem ne ustvarja pogojev za potrebo po t.i. boleznih.

Odgovornost družbe kot celote pa je tudi v tem, ker se za problem bolezni in t.i. zdravljenja, še premalo poslužuje najsodobnejših pristopov, potrjenih v znanosti in preizkušenih v praksi. Spre gledano je dejstvo, da je zdravljenje biološki proces, ki ga vedno izvaja organizem sam, ob primer- nih okoliščinah, ki smo jih že prej omenili. Avtofa- gija, potrjena z Nobelovo nagrado je samo eden izmed znanstvenih dokazov, ko se organizem lah- ko sam obnavlja, pomlajuje, ali samo zdravi, če hočete ta izraz.

Koliko smo Slovenci osebno odgovorni, zlasti do svojega zdravja, in kako lahko to izboljšamo?

Že več kot četrto stoletje ob svojem delovanju na tem področju opazujem kako vse več Slovencev bolj odgovorno skrbi za svoje zdravje. Vse več jih razume razliko med »nadzorovanjem« ali lajša- njem simptomov bolezni in pa med obnavljanjem pomlajevanjem, regeneracijo živega organizma.

Prehrana in tudi postenje ponujata veliko možno- sti pri premagovanju sodobnih bolezni, ki so ne- nazadnje večinoma lahko preprečljive.

Inštitut IRDO opravlja zelo pomembno poslan- stvo, saj na piedistal postavlja dobre prakse in izkušnje, ki povezujejo vse več in več posamezni- kov in organizacij v »zdravo jedro«.

Zelo veliko uporabnega znanja že obstaja, veliko je stvari, ki se jih še moramo naučiti. Ni pa dovolj le vedeti, znati je treba uporabljati kar vemo. Pri- pravljeni se moramo biti učiti, pripravljeni se mo- ramo biti spremeniti. Če to napravimo, potem smo uspešni.

14. mednarodna znanstveno-poslovna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2019:
DRUŽBENA ODGOVORNOST: RAZVOJ, UPORABA
IN MERJENJE VPLIVA
20. - 21. junij 2019
Maribor, Slovenija, Evropska unija

VABILO: POZIV ZA AVTORSKE PRISPEVKE
14. mednarodna znanstveno-poslovna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2019:
DRUŽBENA ODGOVORNOST:
RAZVOJ, UPORABA IN MERJENJE VPLIVA
20. - 21. junij 2019
Maribor, Slovenija, Evropska unija

DATUMI:

29. januar 2019 - razpis za zbiranje avtorskih prispevkov
28. februar 2019 - predložitev povzetkov
5. marec 2019 - informacije o sprejemu
10. maj 2019 - celoten avtorski prispevek
junij 2019 - napoved programa konference
20. - 21. junij 2019 - konferenčni dogodek

Uradni jezik: angleščina

LOKACIJA KONFERENCE:

Univerza v Mariboru
Rektorat
Slomškov trg 15
SI-2000 Maribor, Slovenija, EU

INFORMACIJE:

www.irdo.si

e-pošta: info@irdo.si

Organizator:

So-organizator:

Znanstveni partnerji:

WOSC,
IASCYS

So-financer:

Urad RS za mladino

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF EDUCATION,
SCIENCE AND SPORT
OFFICE OF THE REPUBLIC
OF SLOVENIA FOR YOUTH

Glavna tema konference IRDO 2019 je zagotoviti **širši vpogled** v to, kar lahko raziskovalci, učitelji in menedžerji storijo in bi morali storiti za vključitev družbene odgovornosti v svoje dejavnosti. Zato bomo:

- Razpravljali o metodah za razvoj konceptov družbene odgovornosti, da bi se uskladili s trenutnimi novostmi na tem področju in s potrebnim celostnim razvojem v družbenem, ekološkem in poslovnem okolju, s posebnim poudarkom na reflektivnem vedenju, soodvisnosti in ustvarjalnem sodelovanju.
- Predstavili primere družbeno odgovornega ravnanja v podjetjih, vladnih in nevladnih organizacijah ali aktivnem državljanstvu. S primeri želimo predstaviti, kako ponovno razmisliti o standardnih procesih z več vidikov in kako vanje vključiti družbeno odgovorno ravnanje.
- Predstavili poročanje o merjenju, metodah merjenja vpliva in rezultatih, povezanih z družbeno odgovornostjo, ki podpirajo načrtovanje, izvajanje in optimizacijo družbeno odgovornega ravnanja.

Z izmenjavo izkušenj, bodisi teoretičnih bodisi praktičnih, bodo udeleženci pomagali najti pravo pot do družbeno odgovornega ravnanja v poslovnih organizacijah in, kar je najpomembneje, pri ljudeh.

Zato vas vljudno vabimo, da delite svoje poglede z drugimi avtorji in razpravljalci, vključno z znanstvenimi in drugimi raziskovalci, vrhunskimi svetovalci, drugimi strokovnjaki in izkušenimi praktiki, ki se bodo udeležili te konference kot udeleženci in / ali kot avtorji prispevkov.

Mladi avtorji, dijaki in študentje, ki sodelujejo v izobraževalnih procesih, so zelo dobrodošli. [Prosimo, ne oklevajte, poročajte o vašem delu v sklopu različnih tem naše konference!](#)

Na enem mestu bomo tako zbrali informacije in jih uporabili v raziskavah in v praksi - zato ne smete zamuditi te konference! Izmenjujte svoje ideje, dileme in poglede z govorniki in drugimi udeleženci. Število govornikov je omejeno. V nadaljevanju so opisana navodila za avtorje prispevkov. Prosimo vas, da nam pošljete vašo prijavnico čim prej na e-naslov: info@irido.si.

[Veselimo se vašega sodelovanja na 14. IRDO konferenci v Mariboru!](#)

mag. **Anita Hrast**,
direktorica IRDO - Inštitut za razvoj
družbene odgovornosti

Zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej,
Univerza v Mariboru, Ekonomsko-Poslovna Fakulteta, in
Vodja Strokovnega sveta IRDO ter predsednik Programskega
odbora IRDO konference

POVZETEK PROGRAMA

Družbena odgovornost (DO) pomeni odgovornost organizacije in posameznika, da etično vpliva na družbo, torej na ljudi in naravo (ISO 26000 by ISO, 2010; EU, 2011), oboje: neposredno in posredno, kratkoročno in na dolgi rok, »tukaj in sedaj« ter širši vpliv. Njeni trije temeljni koncepti so: *odgovornost*, *soodvisnost in celovitost*, ki nadomeščajo brezbrizno, samozadostno in enostransko vedenje, da bi omogočili preživetje človeštva in ljudi.

Trajnostni razvoj pomeni človeški razvoj, ki zadovoljuje dolgoročne potrebe človeštva in hkrati omogoča naravnim sistemom, da ustvarjajo naravne vire in storitve ekosistema, od katerih sta odvisna družba in ekonomija (razvoj, ki zadovoljuje zadostitev trenutnih potreb in za to ne omejuje sposobnosti bodočih generacij, da bi prav tako zadovoljile svoje potrebe). Je bistven del prizadevanj družbene odgovornosti.

Znanost in raziskovanje prevetrta osnovne motive, na katerih temelji človeško preživetje, in s tem povezane motive raziskovalcev in znanstvenikov. Zatorej je tesno povezana z družbeno odgovornostjo in trajnostnim razvojem, tako na individualni, kot na poslovni in na družbeno-ekonomski ravni: DO zmanjšuje stroške in zlorabe, tudi v znanosti.

Vzgoja in izobraževanje je proces učenja in poučevanj, zajemanja novih znanj, veščin, vrednot, prepričanj in navad. Razvija nove sposobnosti, ki jih potrebujemo za izvedbo sprememb.

Podjetje je organizacija ali poslovni sistem v katerem se dobrine in storitve menjujejo ena za drugo ali za denar (organizacijski ali poslovni subjekt je udeležen v trgovanju, proizvodnih ali strokovnih aktivnostih) z namenom zadovoljiti človeške potrebe.

Orodja in metode v in izven okvirja ISO 26000 naj bi podpirale prizadevanja za družbeno odgovorno vedenje v znanosti, raziskovanju, izobraževanju in poslovanju, pa tudi v zasebnem življenju in v prostem času, predvsem pa v političnem delovanju.

USMERITVE KONFERENCE

V modernem svetu najdemo mnogo družbenih protislovij in negativnih lastnosti; mnogi avtorji (e.g. Schwab, 2016; Piketty, 2013) izpostavljajo nujno po bolj prilagojenih in hitrejših odgovorih na posledice hitrega razvoja znanosti in tehnologije. Zaradi hitrosti razvoja smo soočeni z izzivi, ki so ključnega pomena za nadaljevanje trajnostnega razvoja in našega obstoja.

Odzivi morajo biti sistemski oziroma potrebno in zadostno celoviti, torej interdisciplinarni, da bi lahko preprečili negativne posledice nenadzorovanega razvoja, t.i. »4. industrijske revolucije«, in da bi izboljšali trenutno veljavne družbeno-ekonomske sisteme v smeri celovite družbene odgovornosti.

Znanost pomaga razvijati tehnološka, ekonomska, okoljska in družbena področja, ki jih je potrebno interdisciplinarno obravnavati iz več vidikov, vključno s spremembami v informacijskih sistemih, na katerih temeljita nadzor in odločanje. S povečanjem pomena znanosti se poveča tudi odgovornost raziskovalcev, ki morajo prevzeti svoj del odgovornosti, da bodo rezultati njihovega dela prispevali k družbeno odgovornem obnašanju.

S pomembnostjo in širino okvirnih vsebin vas prosimo za vaše prispevke, v katerih boste lahko poročali iz znanstvenih kot praktičnih vidikov. Zato naj predlagane okvirne vsebine služijo zgolj kot vodilo za vas avtorje. Orodja in metode interdisciplinarnega kreativnega sodelovanja naj podpirajo ta ključni napor. Prijazno vas vabimo na našo konferenco, da bi poročali o vaših teorijah, predlogih in izkušnjah.

14. mednarodna znanstveno-poslovna konferenca
DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA 2019:
DRUŽBENA ODGOVORNOST: RAZVOJ, UPORABA
IN MERJENJE VPLIVA
20. - 21. junij 2019
Maribor, Slovenija, Evropska unija

PREDLAGANE TEME KONFERENCE

Zanimajo nas ekonomski, poslovni, okoljski, družbeni, osebni in politični vidiki družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja v naslednjih področjih:

Teoretični vidiki družbene, osebne in poslovne DO

družbena odgovornost družbe (odgovornost vlade, parlamenta, pravnih struktur in demokracije)
razvoj raziskav na področju družbene odgovornosti in z vidika družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja
vloga ljudi v družbeno odgovornem vedenju organizacij in družbenih organizacij
teorija refleksivnega vedenja
vpliv raziskav na raziskovalni, strokovni, socialni in ekološki ravni
vpliv znanosti na okoljsko politiko in njeno družbeno odgovornost
uporaba tehnologije v smislu družbeno odgovornega vedenja
družbena odgovornost znanstvenikov, institucij, podjetij in drugih organizacij do lokalnega in globalnega družbenega
in naravnega okolja v smislu uporabne znanosti
preživetje organizacij in družbena odgovornost
čezmejna raznolikost v družbeni odgovornosti glede uporabne znanosti
politični in zakonodajni vidiki v zvezi z (uporabno) znanostjo
regionalni vidiki v povezavi z (uporabno) znanostjo
razvoj medsebojne odvisnosti in ustvarjalnega sodelovanja

Uporaba DO

družbeno odgovorno poslovno vedenje
družbena odgovornost podjetij, vlade in nevladnih organizacij
družbena odgovornost ljudi in civilne družbe
izobraževanje za trajnostni razvoj in družbeno odgovornost
medsebojna odvisnost in ustvarjalno sodelovanje

Orodja za merjenje in sheme DO

Instrumenti za ocenjevanje uspešnosti družbene odgovornosti podjetij (kodeksi ravnanja, standardi upravljanja, poročanje, oznake, družbeno odgovorne naložbe, ...)
Odgovorno izvajanje DO in TR v poslovni praksi (GRI, ISO standardi, Nefinančno poročanje, ...)
Orodja za samoocenjevanje, primeri dobre prakse, nagrade, priznanja, indeksi ...
Primerjalna analiza podjetij - merjenje uspešnosti in cilji, ključni kazalniki uspešnosti (KPI)
Načela in kodeksi ravnanja, smernice za sisteme vodenja in sheme certificiranja, indeksi socialnega ratinga, okviri odgovornosti in poročanja
Zbirke za merjenje DOP, metode in modeli
Merjenje vpliva družbene odgovornosti podjetij na družbo, ekologijo in poslovanje
Vključevanje družbene odgovornosti podjetij v poslovne načrte, dejavnosti in rezultate
Vplivi soodvisnosti in ustvarjalnega sodelovanja

Mladi in DO

Učenje družbene odgovornosti skozi družbeno odgovornost
Ponovno definiranje učnega okolja za vključevanje družbene odgovornosti
Povezovanje učenja in dejavnosti družbene odgovornosti v realnem svetu
Trajnost v visokem šolstvu

Drugo: vaši predlogi za dopolnitev naštetih tem so dobrodošli

NEKAJ O KONFERENCI

Zanimivi mednarodni ključni govorniki

WOSC in IASCY dogodki, okrogle mize ipd. o:

WOSC 50 let: retrospektiva systemskega razmišljanja, kibernetike in družbene odgovornosti
Systemsko razmišljanje, kibernetika in družbena odgovornost v digitalni dobi
Kulturni program in priložnosti za mreženje

UDELEŽENCI IN GOVORNIKI NA KONFERENCI

Na konferenco vabimo naslednje udeležence in predavatelje:

Managerje in strokovnjake iz podjetij, vladnih, javnih in nevladnih organizacij

Ponudnike informacij v podjetjih, vladah in nevladnih organizacijah, raziskovalnih organizacijah, uradnih EU, strokovnjake za odnose z javnostmi itd.

Vodje in učitelje na univerzah in v drugih izobraževalnih organizacijah

Raziskovalce, znanstvenike in strokovnjake različnih strok

Oblikovalce zakonodaje in regulatorje

Študente, mladinske delavce, dijake, mladinske organizacije

Novinarje in druge oblikovalce javnega mnenja

Druge zainteresirane posameznike, tudi starejše in brezposelne.

DODATNE INFORMACIJE

IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, Preradovičeva ulica 26, 2000 Maribor

Web: www.irdo.si E-pošta: info@irdo.si Telefon: 031 344 883

IRDO-vo gostujoče pero: Andrej Kirn¹

Vrednote, narava, okolje²

Razširitev vrednotenja

Vrednot ne vidimo, se pa vidijo vrednotna dejanja in obnašanja. Ljudje smo vrednotujoča bitja. Ni nam vseeno, kaj sami in kaj drugi storijo ali ne storijo. Osnovna značilnost vrednotnega odnosa je v tem, da vključuje presojo, ali ravnamo dobro ali slabo, pravilno ali nepravilno, dopustno ali nedopustno, sprejemljivo ali nesprejemljivo. Vrednot je več vrst. Imamo politične, moralne, religiozne, kulturne, tehnične, ekonomske in okoljske vrednote. Ni nam vseeno, kakšni so zrak, voda, prst, kakšna je hrana, je varna ali ni. Ker človek od nekdaj živi v naravi in od nje, bi lahko rekli, da so okoljske/ekološke vrednote tako stare, kot je človek sam. So pa danes postale izredno pomembne, ker je stanje okolja postalo zaskrbljujoče in je postal vprašljiv obstoj človeka na planetu. Velike novoveške znanstvenotehnične in ekonomske možnosti spreminjanja narave in njihove ekološke/okoljske posledice zahtevajo tudi spremembo etike in vrednotne zavesti človeka. Premik v človekovemu vrednotenju okolja in narave je postal tako očiten, da bi lahko celo govorili o ekocentrični etiki, ki več ne postavlja v središče samo moralnih odnosov med ljudmi in do boga, ampak tudi človekove odnose do rastlin, živali, do celotne žive in nežive narave. Iz te ekocentrične etike človek ni izključen in zato ta etika ni do človeka ravnodušna ali pa celo protičloveška in ji ni več vredno življenje komarja, črva, volka kot pa človeka. Razširja se obseg človekovega vrednotenja. Vrednotni objekti postanejo živali, rastline, prst, voda, zrak, človek pa je še vedno edino moralno bitje na Zemlji. »Etika zemlje« ameriškega ekologa Alda Leopolda je tako široko biotično skupnost razumela kot moralno skupnost. Narava je ponovno vključena v človekovo moralno skupnost. S tem se presega novoveški prevladujoči instrumentalni odnos do narave, s katerim je narava postala sredstvo bogatenja in dobičkonosti in ni več njegovo anorgansko telo in prostor njegovega delovanja. Ekološka etika predstavlja duhovno reformacijo človekove vrednotne zavesti in brez nje ne bo mogoč prehod k trajnostnemu razvoju in k trajnostnemu obstoju družbe v naravi. Uničevanje okolja, na primer zastrupljanje vode in posledično pogin rib ne bo samo kaznivo dejanje, ampak tudi moralno nespre-

Prof. dr. Andrej Kirn na posvetu 21. stoletje in socialistične alternative 2016

jemljivo in bo postalo zločin proti človeštvu. Na 230 milijard ameriških dolarjev je ocenjena škoda, ki jo na svetovni ravni okolju povzroči okoljska kriminaliteta.

Da bi se manj porabilo naravnih virov, si bomo stvari, ki jih redkeje uporabljamo, na primer vrtalnik, raje izposodili, kot ga imeli doma. Prevladovala bo norma, da si je bolje nekaj sposoditi in deliti z drugimi, kot pa imeti. Poleg sedanje prevladujoče vrednote imeti, bo začela dobivati vse večjo veljavo vrednota sposoditi in deliti. Vse bolj bo tudi dosedanje normo 'zavrzi staro in kupi novo' nadomestila norma 'ceni staro, obnavljaj in ohranjaj'. V tem kontekstu bo moda izgubljala svojo dosedanje vlogo. Velik miselno-vrednotni obrat bo narejen tedaj, ko ne bomo hoteli vsega ustvariti, kar bi lahko, ampak le tisto, kar hočemo in je moralno sprejemljivo. Trenutno pa smo na mnogih področjih tehnične inovativnosti še daleč od tega in niti ne razmišljamo o možnosti takšnega obrata.

Najbrž bo v bližnji prihodnosti možno narediti misleče, intuitivne, emocionalne humanoidne robote, toda ali

¹ Zaslužni profesor, doktor filozofije, Univerza v Ljubljani

² Prispevek pokaže, kako pomembne so za razvoj družbene odgovornosti vrednote, ne le znanje in oprema, kot je možno sklepati iz trditve protagonistov sodobnega inoviranja tehnologij, npr. 'Industrije 4'. Družbena odgovornost pa je bistvena za pot človeštva iz sedanje globalne družbeno-ekonomske krize. Op. ur.

to hočemo? Bolj pomembno od vprašanja, kaj je možno narediti, bo postalo vprašanje, ali to želimo. Takšna norma obnašanja se že zahteva pri možnosti spreminjanja človeškega genoma. Moralno se je obsodil »podvig« kitajskega znanstvenika pri dveh dvojčicah. Takšno normo obnašanja bo treba upoštevati v mnogih primerih (npr. umetne inteligence, pametnih avtomobilov, nanotehnologije, fuzije, geoinžineringa) in ne samo na področju humane biotehnologije. Potreben bo dogovor na ravni Združenih narodov, kar bo sicer zelo težavno. To potrjujejo neučinkoviti in premalo kredibilni mednarodni okoljski dogovori. Prispeli smo do Rubikona udejanjenja znanstveno-tehničnih zmožnosti, ko je potrebna široka razprava o tej temi tako znotraj kot zunaj znanstveno-tehnične skupnosti. Potrebno bo razmisliti o ekološki in občečloveški vlogi znanosti in ne zgolj o njenem nezavidljivem finančnem položaju.

Vrednotna zavest Slovencev do narave in okolja se najbolj kaže v odgovorih v anketah Slovenskega javnega mnenja (SJM) v 90. letih prejšnjega stoletja ter leta 2000. 95% vprašanih Slovencev v SJM 1995/2 se je opredelila za sožitje z naravo, ne pa za gospodovanje nad njo. Pri nekaterih vprašanih pa so odgovori skoraj simetrično porazdeljeni med obema skrajnostma, med za in proti. Ekološka/okoljska zavest Slovencev je antropocentrična, torej okolje/naravo je treba varovati zaradi človekovih interesov in koristi, ne pa zaradi vrednosti in spoštovanja življenja samega. Antropocentrično miselno obzorje presega trditev, da obstaja naravna pravica vseh živih bitij do zdrave čiste vode in ne zgolj z ustavo zagotovljena človekova pravica.

Gre za družbeno ekološki obrat od grozečega propada. Ta obrat ni samo vrednoten, duhoven, ampak je tudi politično ekonomski. Če nosilci ekoloških/okoljskih vrednot ne bodo prevladali ekološke/okoljske kratkovidnosti zagovornikov trajne rasti, do družbeno ekološkega obrata ne more priti. Kot kažejo zadnji ulični protesti v Parizu, ljudem več pomenijo nizke cene bencina, kot pa onesnaženost zraka in posledično ogroženost zdravja ljudi. Če bo miselnost, da je dizelsko gorivo azbest 21. stoletja, osvojila množice, potem takih protestov ne bo več. Treba je vzpostaviti povezavo med vrednotami in politiko in ne obravnavati sprememb sedanjih vrednot neodvisno od nujne spremembe politike.

Nekateri mislijo, da je lahko vse naravne danosti in možne obremenitve okolja izraziti denarno, v številkah. Odsotnost tega, da prispeva k temu, da dolgotrajni postopki presoje vplivov na okolje blokirajo investicije. Ta dolgotrajnost pa lahko ni posledica birokratskih postopkov, ampak pomanjkanja kadrov, ki se ukvarjajo s presojo. Kar se ne izraža denarno, v številkah, naj bi bila subjektivna, ne pa objektivna ocena naravovarstvenikov in okoljevarstvenikov. Takšna miselnost že

predpostavlja zgolj ekonomsko, denarno količinsko razumevanje narave. Vsem naravnim danostim, njihovim funkcijam in ekološkim/okoljskim posledicam ni mogoče pripisati cene. Pomen narave/okolja za človekovo življenje je drugačno in bolj kvalitativno raznovrstno kot je ekonomska ocena. Ta je sicer v mnogih primerih nujna, ni pa še zadostna glede celovitosti in dolgoročnosti. Naj se kvantitativno meri in ocenjuje, kar je možno in smiselno. Zavedati pa se je treba tudi omejenosti in nezadostnosti kvantitativne denarne redukcije.

»Napredek« je ujet v past razkošja, lagodnega življenja ter njegovih okoljskih/ekoloških posledic. Napredek je kot Šagrinova koža v Balzacovem romanu. Je vse bolj ekološko nevarnejši, kolikor je večji obseg raznovrstnih potreb, navad, razvad in užitkov.

Za človekov obstoj v naravi so pomembni ne samo produkti človeka, kot so plug, sekira, hiša, ampak tudi voda, zrak, prst, rastline, živali. Tako se je že pred drugo svetovno vojno leta 1936 v ZDA pojavila trditev, da bi generacija 20. stoletja potrebovala deklaracijo o soodvisnosti, kot so kolonisti v 19. stoletju v današnjih ZDA zahtevali uresničenje deklaracije o neodvisnosti.

Vpliv človeka na naravo je postal tako velik, da so nekateri naravoslovci predlagali, da bi uvedli novo geološko obdobje, ki bi ga imenovali antropocen. Vpeljava tega obdobja ni samo vprašanje geologije. Na novo se vzpostavlja odnos med naravo in človekom in s tem tudi odnos med naravoslovjem, tehniko in družboslovjem. Uvedba antropocena bo vplivala na miselnost naravoslovcev in inženirjev. Potrdila se bo zavest, da sta neločljivo povezani evolucija narave v podobi Zemlje in zgodovina ljudi.

Vidno in nevidno

Nahajamo se v družbenoekološki krizi, to je krizi odnosa, človeka in celotne družbe do narave. Hkrati je to tudi kriza medčloveških odnosov in odnosov posameznika do ožje in širše skupnosti. Družbenoekološka kriza je v bistvu povzetek in skupni imenovalac več že obstoječih ali grozečih kriz, kot so npr. prehranska, energetska, ekonomska, politična, podnebna idr. Ni lokalna kriza neke države, ampak je globalna kriza človeštva, sedanje civilizacije, sedanjega globalnega družbenoekonomskega neoliberalnega sistema. Nekateri znaki teh kriz so vidni, mnogi pa ne. Tako se vidijo protesti ljudi proti kopičenju odpadkov, proti hrupu, proti načrtovanju daljnovodov visoke napetosti v bližini njihovih hiš, postavljanju baznih postaj, načrtovani gradnji cest, prevelikemu prometu v naseljih idr. Vidijo se čakalne vrste v ambulantah, vrste za pomoč Rdečega kriza ali Karitas.

Nekatera stanja in znamenja krize pa lahko razkrije samo znanost, družboslovna, naravoslovna, tehnična in analiza statističnih podatkov. Tako neposredno ne mo-

remo videti, da v Sloveniji živi 13% ljudi pod pragom revščine, ali da v svetovnem merilu 1% ljudi razpolaga z večino družbenega bogastva, pri nas pa 20%. Prav tako ne vidimo, da bi, če bi vsi ljudje na Zemlji trošili toliko naravnih virov kot Slovenci, potrebovali dva in pol planeta, imamo pa samo enega. Lokalno vpliva na globalno in globalno na lokalno. Sprememba vrednot in obnašanja mora biti globalna, saj imajo mnoge lokalne in nacionalne dejavnosti globalne ekološke/okoljske posledice in obratno.

Termoelektrarne in vožnja vsakega posameznika z avtomobilom prispeva k globalnemu porastu CO² v ozračju. Ko kupujemo cenene tuje izdelke, običajno ne pomislimo na človeško bedo ali uničevanje narave v Afriki, Indoneziji, Kitajski, Indiji, kjer so bili izdelki proizvedeni ali surovine za njih pridobljene. Naše vožnje z avtomobilom, termoelektrarne imajo globalne posledice za podnebje. Kar 65,3% anketirancev SJM je mislilo, da je resnična trditev, da dodatno prispevam k nastanku tople grede, kadar kurim premog, olje ali plin. Jim Hansen, direktor Goddardovega klimatskega inštituta pri Nasi, je dejal: če bo naftovod Keystone začel delovati, bo onesnaženje tako usodno in globalno, da bo to pomenilo konec našega planeta. Ta naftovod bo vodil iz Alberta v Kanadi vse do Teksasa in bo prečkal 6 ameriških zveznih držav.

Pomen obdelovalne zemlje

Strokovnjaki z Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani opozarjajo našo kmetijsko politiko, da je treba drugače zakonsko zaščititi obdelovalno zemljo, da bi povečali prehransko samooskrbo in se izognili bodoči lakoti. Že sedaj smo največji uvoznik hrane v Evropi. Slovenija ima le še 884 m² obdelovalnih zemljišč na prebivalca, v naših pedoloških in podnebnih razmerah pa je po oceni potrebnih za samooskrbo 3000 m² obdelovalne površine na prebivalca. Prevelika usmerjenost na nižje cene živil in večjo konkurenčnost se pogosto dosega za ceno zdravja ljudi (kar je zelo drago, op. ur.).

Nekdanji ameriški predsednik Franklin Roosevelt je dejal: »Narod, ki uničuje tla, uničuje sam sebe«. Ekonomist bi mogoče dejal, da kmetijska proizvodnja v Sloveniji prispeva le 2% k letnemu bruto domačemu proizvodu. To drži, toda ta dva procenta sta bolj pomembna za preživetje človeka kot ostalih 98%. Brez televizije, mobilnega telefona, radia, avtomobila, so ljudje živeli tisočletja, brez vode in hrane pa niti en mesec. To ni nostalgija po volovski vpregi in jamskem življenju, ampak poziv k temu, da se moramo zavedati pomena obdelovalne zemlje, jo ceniti, spoštovati in varovati. Tako naša politika s podporo ekonomske znanosti ne ravna in to bomo še zelo obžalovali. Kričeč primer političnoekonomskega podcenjevanja pomena zemlje je umestitev lakirnice multinacionalke Magne na najboljše kmetijsko zemlji-

šče, namesto, da bi jo umestili na že ekološko degradirano površino. Seveda so nova delovna mesta pomembna, toda ni potrebno, da jih pridobimo za ceno uničevanja kmetijskih obdelovalnih zemljišč. Strateški pomen prostora in naravnih virov (zlasti kmetijskih zemljišč) je mnogo večji od delovnih mest, ki jih investitor lahko ukine in proizvodnjo preseli drugam, državi pa ostane degradiran prostor in reševanje socialnih stisk. (Mojca Golobič, Peter Gabrijelčič, Matjaž Miloš: Delo, 18. februarja 2017) Pri nas se najpogosteje poseg v kmetijska zemljišča uvrsti v razred C, kar pomeni, da je vpliv nebitven, zaradi možnih omilitvenih ukrepov. Med temi ukrepi pa so najpogosteje nadomeščanje, ni pa analize o izvedljivosti in stroškov nadomeščanja. Pogosto gre za nadomeščanje s kakovostno neenakovrednimi in razdrobljenimi zemljišči. Izgube prsti, ki je nastajala tisočletja, ni mogoče nadomestiti, zato je pozidava kmetijskih zemljišč nenadomestljiva izguba. (Helena Grčman in drugi: Izguba najboljših kmetijskih zemljišč: Prav je, da vemo. Delo, 21. januarja 2017)

Je možen izhod iz krize?

Nekateri sodijo, da je že prepozno, karkoli storimo. Tudi če bi takoj lahko prenehali z vsemi izpusti toplogrednih plinov, se podnebnim spremembam ne moremo več izogniti in bomo morali živeti s sušami, poplavami, vetrologi in drugimi ekstremnimi vremenskimi pojavi. Res je, časa ne moremo zavrteti nazaj in vzpostaviti stanje pred nastalimi spremembami. Toda to ne sme biti izgovor, da ničesar ne ukrepamo in ne spremenimo naših navad, potrošnje, proizvodnje, zakonov in politike. Živeti bomo morali z omejenimi zmogljivosti planeta. Naša blaginja, ki temelji na ekološkem dolgu, to je na prekoračenju zmogljivosti ekosistemov, bo zelo kratkotrajna. Družbenoekološki obrat, ki je nujen, če hočemo trajno živeti na planetu Zemlja, vključuje mnoge omejitve in probleme, za katere še ne vemo, kako jih bomo rešili. Nujen bo obrat od eksponentne ekonomske rasti k trajnostnemu razvoju. Ta ni mogoč brez »zelenih tehnologij« in obnovljivih virov energije (OVE).

Na tej poti se nam nakazujejo še mnoge pasti. Veliko zelenih tehnologij je na primer odvisnih od redkih kovin in, če se ne odkrije novih zalog teh redkih kovin, smo obsojeni na rabo fosilne energije. Nahajamo se v težki situaciji. Obstaja mreža družbenoekoloških problemov. Treba jih bo reševati hkrati, vzporedno, ne pa zaporedno. Zelo pomembno je, da naredimo korake v pravo smer in da ne rešujemo problema tako, da ga povzročamo ali zaostujemo na drugem področju. (Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste. Cankarjeva založba, Ljubljana 2016) Trajna raba fosilnih goriv nas vodi v propad, prehod k OVE pa je sedaj vezan na uporabo redkih obnovljivih virov. To ne more biti argument proti OVE, ampak samo kaže, da ti še niso tisto, kar zagotavlja izhod iz energetske krize. Trajnostna raba obnovljivih virov energije ni zagotovljena, dokler bo ta odvisna od

razpoložljivosti neobnovljivih in površ še redkih materialnih virov.

Tudi pri prehodu k OVE je odločilen pogoj, da mora količina pridobljene energije biti večja od količine, ki je bila potrebna za njeno proizvodnjo. Če bo ta pogoj izpolnjen ob sprejemljivih ekoloških posledicah, bi to pomenilo, da smo od Prometeja 1 (les) in 2 (fosilna goriva) prišli k Prometeju 3 (OVE). Ob izpolnitvi energetskega pogoja pa še vedno obstaja problem trajne razpoložljivosti materialnih virov za pridobivanje in rabo OVE. Treba bo upoštevati dejstvo, da je tudi materija pomembna (»matter, matters too«). V eni vetrni turbini je lahko tudi do 100 kg dispropozija. Obstajata vsaj dve omejitvi redkih zemelj: 1) težko jih je reciklirati (le 1%) in 2) težko je najti nadomestke.

Veliko se piše in govori o informacijski družbi, družbi znanja, digitalizaciji, pametni tehnologiji, krožnem gospodarstvu in družbi ničelnih odpadkov. Ne glede na to, koliko so ti cilji dejansko uresničljivi in kako se uredničujejo, pa je nesporno, da bomo še vedno živeli v naravi in od narave. Ne bomo se oblačili v informacije, jedli informacije, se vozili z informacijami in stanovali v informacijah. Res pa je, da se bomo zaradi novih informacij in znanj ter človekove inovativnosti drugače vozili, oblačili in stanovali v hišah iz drugačnih materialov. Še vedno bomo potrebovali naravne vire. Vprašanje pa je, ali jih bomo imeli in kakšna narava in družba nastajata z novimi tehnologijami. Obstajajo štiri možni izhodi iz krize in njenega preprečevanja: 1) blaženje posledic; 2) prilagajanje (spreminjanje zavarovalništva, bančništva, protitočne mreže, gojenje kultur, ki potrebujejo manj vode, zadrževalniki vode, idr.); 3) trpljenje zaradi posledic; 4) upor, nasprotovanje, družbenoekološka kritika in analiza obstoječega načina produkcije in potrošnje. Ta opcija pa mora vključevati tudi blaženje in prilagajanje. Pogubno je, da ekstremne ekološke posledice postajajo vse bolj normalne. Strategija prilagajanja postaja normalna, edino realna, vse bolj pa se pozablja na vzroke, ki so nas privedli v to stanje prilagajanja. Tudi hrana z ostanki pesticidov postaja normalnost. Takšna miselnost naravnost je voda na mlin za kapital, za multinacionalke, za vse tiste, ki jim koriščenje naravnih virov in prostora prinaša dobiček in bogatenje. Ta normalnost ustreza antiekološki spregi politike in kapitala in podpira nadaljevanje sedanjega načina življenja, potrošnje in produkcije.

Pomembni so vsi naslednji štirje akterji za nastanek ali preprečevanje in reševanje okoljskih/ekoloških posledic:

- Posamezniki,
- Podjetja,
- Znanost,
- Država, to je vlada s svojimi zakoni, politiko, ministrstvi in drugimi organi.

Vloga posameznika

Če delujejo vsi akterji, so rezultati boljši, cilji bolj dosegljivi. Nekateri mislijo, da je vse odvisno od posameznikov. Če je za vse kriv in vse lahko reši posameznik, je to metodološki individualizem na področju naravovarstva in okoljevarstva. Veliko je odvisno od posameznika, toda daleč ne vse. Mogoče bo tisti, ki zagovarja ključno vlogo posameznika, dejal, 'pa saj tudi podjetij, znanosti, državnih organov ni brez posameznikov'. To je res, toda pri tem se odmisli dvoje: prvič, da institucije niso vsota posameznikov, in drugič, da se posamezniki drugače obnašajo v institucijah in pri kolektivnih odločitvah, kot pa če so sami. Zelo pomembna je zavest posameznika o ekološki/okoljski primernosti ali neprimernosti lastnih dejanj.

Ozaveščenost o lastni udeležbi pri nastajanju okoljskih/ekoloških posledic je elementaren pogoj, da človek spremeni vzorec svojega ravnanja. Če takšne ozaveščenosti ni, tudi ni pripravljenosti za drugačno delovanje. Posameznik se lahko odloči, da ne bo kupoval gensko spremenjene hrovne, če je na policah tudi gensko nespremenjena. Mora pa biti gensko spremenjena hrana označena. Predpis, da mora biti označena, pa sprejmejo državni organi. Posameznik se lahko odloči, da bo bolj uporabljal kolo kot avtomobil. Toda narejene morajo biti kolesarske steze, te pa naredijo občine po sprejetju prostorskega plana, ne posamezniki. Podjetja pa morajo proizvesti dovolj koles. Če teh ni, nimajo pomena kolesarske steze in ne odločitev posameznika, da se bo več vozil s kolesom in manj z avtomobilom. Posameznik je lahko pripravljen, da bo ločeval odpadke, toda komunalno podjetje ni postavilo zabojnikov za ločeno zbiranje. V letu 2000 je kar 1/3 anketirancev v SJM trdila, da v njihovem kraju ni možnosti za ločeno zbiranje odpadkov. Lahko pa je obratno, da so zabojniki za ločevanje odpadkov na razpolago, a jih mnogi posamezniki še vedno ne ločujejo. Nekatere stvari so odvisne samo od ravnanja posameznika ne pa vse. Samo od ekološke ozaveščenosti posameznika, ne pa od predpisa, je odvisno ali bo odvrzel pločevinko v naravo ali ne.

Podjetje

Danes se v svetu veliko piše o družbeno odgovornem gospodarjenju. Pri nas sta to tematiko obravnavala zlasti Matjaž Mulej in Viktor Žakelj (Viktor Žakelj: Družbeno odgovorno gospodarjenje, VBG, Ljubljana, 2018; Matjaž Mulej, Viljem Merhar, Viktor Žakelj (ur.): Uvod v politično ekonomijo družbeno odgovorne družbe. Kulturni center Maribor, 2019). V družbeno odgovorno gospodarjenje spada tudi ekološka/okoljska odgovornost in ne samo odgovornost uprave, nadzornih svetov, da imajo zaposleni takšne plače, da lahko dostojno preživijo sebe in svojo družino, ne pa da je kljub službi njihovo preživetje odvisno od socialnih transferov in od takšnih ustanov, kot sta Karitas in Rdeči križ. Družbeno odgovorno gotovo ni podjetje, ki je dobičkonosno, delavci pa dobivajo mizerne plače, dejavnost podjetja pa zastruplja

vodo, zrak, zemljo.

Napačna je predpostavka, da so vse ekološke/okoljske škode da poravnati z denarnimi odškodninami. Nujno je sicer načelo »plača naj onesnaževalec«, toda denarna odškodnina je samo nadomestek škode, ni pa isto kot škoda. Odškodnina za zdravje ali celo življenje ni isto, kot je samo zdravje in življenje. Nekateri bi naravi pripisali ekonomsko ceno, ker mislijo, da bi se tako lažje tehtalo med plusi in minusi posegov.

Varovanje okolja in narave je samo ena izmed številnih vrednot. Glede prednosti ekonomskega razvoja ali varovanja okolja so bili Slovenci v anketah javnega mnenja iz leta 1995 skoraj simetrično razdeljeni. Polovica (45%) bi dala prednost gospodarski rasti, četudi bi okolje zaradi tega nekoliko trpelo, druga polovica (45%) pa bi dala prednost varovanju okolja, četudi bi to pomenilo počasnejšo gospodarsko rast. Polovica vprašanih je mislila, da nas preveč skrbi prihodnost okolja, premalo pa vse, kar se dogaja v zvezi s cenami in zaposlitvijo. Nekoliko več anketirancev (51%) je soglašalo s trditvijo, da bo gospodarska rast počasnejša, če ne bomo skrbeli za okolje, 42 % pa se je strinjalo s trditvijo, da so ljudje preveč zaskrbljeni zaradi škode, ki jo okolju povzroča človeški napredek. Večina respondentov (55%) je menila, da mnoge trditve o ogroženosti okolja niso pretirane.

Podjetniki, investitorji in politiki sodijo, da okoljevarstvo ne sme zavirati gospodarskega razvoja in s tem zmanjševati konkurenčnosti Slovenije. V bistvu torej zastopajo stališče, da je trajna gospodarska rast možna brez poslabšanja okolja. Toliko opevana razveza med ekonomsko rastjo in onesnaženjem je lahko le začasna in lokalna, ne pa trajna in globalna (in še tedaj ima drage posledice, op. ur.).

Znanost in degradacija okolja

Kakšna pa je ekološka/okoljska vloga znanosti in strokovnih služb? Naravoslovna in tehnična znanost je vpletena v degradacijo okolja. Plastiko je odkrila kemijska znanost, proizvajati pa jo je začela kemična industrija. Isto velja za številne druge kemične produkte, za avtomobile, termoelektrarne, nanotehnologijo, idr. Znanost je odkrila nove možnosti, kapital pa jih je udeležil in začel z množično proizvodnjo inovacij. Živimo v svetu človeško proizvedenih stvari, v katerih je opredmeteno znanstveno in tehnično znanje. To velja za ceste, pohištvo, gospodinjske aparate, avtomobile, očala in na tisoče drugih stvari.

Živimo v poznanstvenjenem in tehniziranem svetu. Znanstvena tehnizacija anorganskega sveta se razširja v tehnizacijo življenja in mišljenja. Vstopamo v imperialno obdobje poznanstvenjene tehnike globalnega ekonomskega neoliberalizma. Edino znanosti nam dajejo nova spoznanja o ekoloških/okoljskih procesih in posledicah, ki nas ogrožajo in so posledica naše dejavnosti, naše

potrošnje in našega načina življenja sploh. Znanosti razkrivajo številne procese, ki se bodo izkazali za pogubne za našo blaginjo in za naš obstoj v naravi. Tisti, ki zaupajo v silno moč znanosti in njeno tehnološko uporabo, bodo rekli: znanost ne razkriva in opisuje zgolj stanja našega okolja, ampak je hkrati tudi sredstvo za rešitev ekoloških/okoljskih problemov.

Ne sme se odmisлити, da obstajajo različni interesi za različno uporabo znanja. Samo znanje je lahko nemočno za odpoved nekemu užitku in potrebi. So epidemiologi, ki dobro poznajo škodljivost kajenja in veliko tveganje, da se zboli za pljučnim rakom, pa vseeno ne opustijo kajenja. Znanost je lahko v funkciji večanja dobička, večje konkurenčnosti, uničevanja okolja, podcenjevanja ekoloških tveganj, ali pa je v spoznavno oporo okoljskim družbenim gibanjem, ki se borijo proti onesnaževanju, ki ogroža človekovo zdravje ter življenje rastlin in živali. Podpora znanosti družbeno ekološkim gibanjem in ekološki politiki vlade je lahko neposredna v obliki okoljske angažiranosti ali samo posredna preko svojih spoznanj. Pri ekoloških in okoljskih znanstvenih spoznanjih kot temelju političnega odločanja moramo računati z znanstveno nevednostjo. Strokovnjaki se sprašujejo, ali sploh kdo ve, koliko je motilcev endokrinega sistema v naših rekah in potokih, v podtalnici in celo v pitni vodi, koliko živalskih in rastlinskih hormonov zaužijemo z neoporečno hrano, koliko antibiotikov spustimo od doma in koliko iz bolnišnic. Za 80% kemikalij, ki se jih izdeluje v velikih količinah, naj ne bi bilo nobenih podatkov o vplivu na okolje in ljudi. V Evropski komisiji se ugotavlja, da je 70% kemikalij, ki so prišle na trg po letu 1981 in so njihove značilnosti znane, uvrščenih med nevarne snovi. Med njimi so kemikalije, ki se kopičijo v našem telesu in okolju, povzročajo raka, so hormonski motilci, povzročajo genske mutacije in neplodnost. Katerokoli kemikalija, ki se uporablja, se lahko s časoma izkaže za nevarno. Znanost ne ve vsega o svojem predmetu raziskovanja. Če bi to vedela, bi to pomenilo njen konec, konec raziskovalne dejavnosti. Tudi na področju ekologije in okolja znanosti odkrivajo stalno nova dejstva, nove procese, nove povezave in nove posledice za človekovo zdravje in življenje sploh. V novejših matematičnih podnebnih modelih marsikaj manjka, s tem pa tudi v poročilih Mednarodnega odbora za podnebne spremembe (IPCC). Pri naraščajoči globalni povprečni temperaturi obstaja nepojasnjeno, kolikšna je vloga oblačnosti in vodnih hlapov. Ne ve se tudi, kakšne bodo posledice naraščajoče kislosti oceanov in spremembe velikih morskih tokov zaradi taljenja arktičnega ledu, kar bi lahko vodilo celo k ostrejšim zimam v Evropi. Ta ohladitev bi bila ravno posledica naraščajoče otoplitve in ne bi bila argument proti njej. So znanstveniki, ki še vedno zanikajo dominantni antropogeni vzrok naraščanja povprečne globalne temperature. Trdi se, da je vzrok segrevanja Zemlje večji dotok toplote s Sonca in ta bo ostal, četudi se bomo odrekli fosilnim gorivom in popolnoma prešli k obnovljivim virom energije (OVE). Tudi če bi atmosferski fiziki

takšno hipotezo potrdili, bi bila še vedno smiselna in nujna opustitev rabe fosilnih goriv, saj ta dodatno prispeva k naraščanju globalne temperature, čeprav je ne preprečuje.

Nova ekološka/okoljska spoznanja nam bodo verjetno prinesla nova negativna presenečenja. Na Inštitutu Jožef Štefan (IJS) so s pomočjo super ločljivega dvofo-tomskega mikroskopa STED, prvo takšno komercialno napravo v svetu, potrdili za zdravje nevaren pojav li-pidnega ovijanja nano delcev. (Dragica Bošnjak: Za zdra-vje nevarno ovijanje nano delcev. Delo, 29. septembra 2017) Nano delci se lepijo na membrane celic. Čim več jih je, tem težje celice popravijo škodo. Da se nano delci lepijo na membrane, je lahko odkrila in dokazala samo znanost. Vse posledice delovanja različnih nano delcev na organizem pa še daleč niso znane in raziskane. Ko se imunski sistem poskuša enako uspešno odzvati na nano delce kot se na virusne in bakterijske vsiljivce, odpove, ker za to ni pripravljen. Zopet bi bilo na mestu upošte-vanje načela previdnosti pred razširitvijo uporabe nove tehnologije. Nevarne posledice nano tehnologije so od-krili zelo zgodaj. Kaj se bo storilo? Ne bo se odstopilo od nano tehnologij. Uvedlo naj bi se strožje predpise za uporabo. Sodelavci Odseka za fiziko trdne snovi na IJS trdijo, da se količina nano delcev v okolju skokovito po-večuje, na primer pri ognjemetih. So pa nano delci v okolju že od nekdaj.

Raziskave si pogosto nasprotujejo glede okoljskih/ekoloških posledic rabe tehnologije. Znanost ni proti novim tehnologijam, čeprav so povezane s tveganji. Določiti pa se morajo pogoji, v katerih bo uporaba var-na. To je običajen odnos znanosti do vseh tveganj pove-zanih z novimi tehnologijami in njihovimi izdelki. Takšna miselnost je prepričana, da lahko združi oboje: znan-stveno-tehnični razvoj in preprečevanje njegovih nena-mernih škodljivih posledic za človeka, živali in rastline. Se bo takšen pristop obnesel? Bo to res varna uporaba? Sam prag varnosti se zgodovinsko spreminja. Kar je zna-nost v preteklosti priznala za varno, v prihodnosti lahko odkrije, da je nevarno. Problem odločanja na okoljskem področju nastane, ko si nasprotujejo rezultati znanstve-nih raziskav o negativnih okoljskih posledicah. Odloča-nje postane zelo težavno, ko je prisotno oboje: spoznav-na in interesna konfliktnost. Svetovna zdravstvena orga-nizacija je glifosat (herbicid za zatiranje plevela) uvrstila med domnevno rakotvorne snovi. (Peter Žerjavič: Evropska saga s herbicidom. Delo, 26. oktobra 2017) Evropska komisija za varnost hrane (Efsa) pa še vedno trdi, da je glifosat varen.

Obstaja problem v tveganju izpostavljenosti ostankom pesticidnih mešanic (koktajlov) in ne zgolj ostankom posameznih pesticidov pod dopustno mejo. (Maja Prija-telj Videmšek: Več kot polovica živil brez ostankov pesti-cidov. Delo, 16. avgusta 2017) Ocena toksičnosti kemi-kalij temelji na obravnavanju posamičnih kemikalij, kar ne ustreza realnosti, saj smo v praksi izpostavljeni inter-akciji več različnih kemikalij. Učinki njihovega delovanja

se seštevajo ali celo množijo. Ločiti moramo akutno in kronično toksičnost, to je izpostavljenost škodljivim učinkom manjših koncentracij skozi daljše obdobje. V enem dnevu naj bi zaužili ostanke desetih pesticidov. Kemična industrija je v prednosti. Ko pesticide pošlje na trg in ima dobičke od njih, preteče več let, preden izve-mo za njihove posledice. Škoda je bila medtem že stor-jena.

Spremembe lahko sproži le pritisk javnosti. Hans Muilerman, koordinator za področje kemikalij v evrop-ski pisarni PESTICIDE ACTION NETWORK (PAN), ki je mreža več kot 600 nevladnih organizacij, je dejal: » En del zgodbe je industrijski lobi. Ta najame znanstvenike za opravljanje študij, s katerimi skuša izničiti pomen pesticidnih mešanic. Ima tudi svoje organizacije, tako imenovane znanstvene inštitute, ki širijo informacije, s katerimi skuša ustvariti zmedo.« (Maja Prijatelj: V enem dnevu zaužijemo ostanke desetih pesticidov. Delo, 25. julija 2014) Bruselj je po njegovem mnenju prepovedal tri neonikotinoide prav zaradi zaskrbljenosti javnosti zaradi umiranja čebel. Politiki so morali ukrepati, druga-če ne bi bili ponovno izvoljeni. V Franciji se je razkrilo, da je obsojenega pulmologa, ki je zatrjeval, da dizelsko gorivo ne škodi zdravju, podkupilo naftno podjetje.

Ostanki posamičnih kemikalij so sicer nižji od zakonsko dopustnih mejnih vrednosti, toda njihova mešanica ima lahko resne negativne učinke, ki jih ni mogoče predvide-ti s testiranjem individualnih kemikalij. Če bi upoštevali delovanje pesticidnih koktajlov, zakonsko določene mej-ne vrednosti za določene kemikalije ne bi bile več varne. Videti je, da Efsa ustvarja vtis, da je njena naloga pri evropskih potrošnikih zagotoviti občutek varne hrane, namesto da bi učinkovito zaščitila njihovo zdravje. Po-membno je, da obstaja nevladna organizacija, ki je jav-no izrazila nezaupanje v verodostojnost podatkov Efsa. S tem je odprl prostor, da Efsa brani svoje podatke, a PAN Europe, da jih argumentirano zavrača. Ni druge poti, kot da se stroka sooči s stroko. Tega je premalo zlasti pri nas. Politika mora upoštevati znanost, znanost pa mora kritično osmisлити svojo družbenoekološko vlo-go.

Ko se je treba odločati v razmerah spoznavne negotovo-sti, je smiselno upoštevati tako imenovano načelo previ-dnosti, ki zahteva, da začasno ali trajno opustimo dejav-nosti, za katere obstajajo znanstveno utemeljene mož-nosti, da predstavljajo tveganje za ljudi in okolje, čeprav niso 100% dokazane. Načelo previdnosti se ravna po modrosti, da je bolje varovati kot obžalovati. Treba ga je upoštevati tudi zaradi očitnih časovnih zamikov nena-mernih in neželenih ekoloških/okoljskih posledic tehnič-ne uporabe znanosti. Včasih se ti zamiki podaljšajo, a ne zaradi nevednosti o možnih škodljivih učinkih neke ino-vacije, ampak zaradi dobičkonosnosti. Časovni zamiki ukrepanja nastajajo iz naslednjih razlogov:

- 1) najprej smo pozorni le na koristi neke tehnične ino-vacije,
- 2) zaradi pridobitniških, profitniških koristi (npr. Anho-

vo). Ko je znanost v razvitih zahodnih državah že vedela za škodljivost azbesta, so v našem Anhovem to priznali šele 20 let kasneje. (Zlata Remškar. O kratkotrajnosti kolektivnega spomina. Delo, 8. junija 2017) Do tedaj pa je veljalo za uspešno podjetje in so ga obiskovali takratni ugledni politiki. Da je azbest zelo nevaren, se je v svetu vedelo že v 70-tih letih 20. stoletja, a so gospodarstveniki z lobiranjem preprečili njegovo prepoved. Znanost je odkrila azbest in mnogo let kasneje tudi njegovo škodljivost za zdravje ljudi.

3) zaradi nepoznavanja nenamernih in neželenih posledic inovacij ali podcenjevanja tveganj,

4) zaradi neupoštevanja opozoril in načela previdnosti,

5) znanstvena opozorila kasnijo za opozorili laikov-neznanstvenikov.

Neonikotionidi, ki so izredno škodljivi za čebele, so prišli na trg leta 1985. Opozorila znanstvenikov so 5,10,15 let kasnila za opozorili čebelarjev. Znanstveniki radi rečejo, da 100% varnosti pač ni. To je res, a potem bi morali še reči, kar pa ne, da je ravno zaradi tega treba upoštevati načelo previdnosti.

Časovni zamiki nenamernih posledic nastajajo tudi zato, ker smo najprej pozorni le na koristne in želene lastnosti tehničnih inovacij, na njihove ekonomske koristi ter konkurenčne prednosti. Na neželene posledice postanemo pozorni, ko te postanejo očitne z razširjeno uporabo inovacij. Takšna je bila dosedanja pot tehničnega napredka in tehnične uporabe znanosti. Lahko bi celo rekli, da gre za tragičnost napredka, ki se kaže v tem, da sta blaginja in dobrobit neločljivo povezani z neželenimi ekološkimi in družbenimi posledicami.

Vse znanosti bi morale biti zainteresirane za ekološko/okoljsko stanje našega planeta. Ta interes temelji v tem, da se bodo, če se bodo radikalno destabilizirali naravni pogoji človeštva, silno skrčila finančna sredstva za znanstveno dejavnost in bo morebiti celo ogrožen njen obstoj.

Politika in okolje

Velika je ekološka/okoljska odgovornost političnih strank ter vlade. Politika vlade mora dati prave ekološke signale vsem: posameznikom, podjetjem, medijem, znanosti. Margaret Thatcher je najbrž bolj znana po krilatici, da ni nobene alternative tržnemu neoliberalnemu kapitalizmu (TINA), kot pa po izjavi, da bo okolje konec 20. stoletja na političnem dnevnem redu izpodrinilo vse druge teme. Imela je prav. Njeno izjavo je možno razumeti v tem smislu, da se bo gospodarstvo inovativno preusmerilo k tehnologijam, ki bodo reševale, blažile in preprečevale ekološke/okoljske posledice, a hkrati bo ta usmeritev tudi nov izvor profita in konkurenčnosti. Takšno obnašanje ne bo preprečilo ekološke degradacije planeta in ne bo vodilo k družbenoekološkemu obratu. Okoljski aktivisti nas opozarjajo, da se sprega onesnaževalca s politiko kaže tudi v tem, da pokvarjeni ljudje iz politike poskrbijo, da se pravila priredijo onesnaževal-

cem in tako okoljska škodljiva dejavnost ni več nelegalna. Zelo verjetno je, da je tako ravnanje poplačilo uslug, ki so jih podjetja storila političnim strankam. Obstajajo koruptivna ravnanja pri izdaji okoljskih dovoljenj. Vlade niso dovolj močne nasproti velikim podjetjem in še zlasti multinacionalkam. Številne afere z oporečno hrano (jajca, olje, goveje meso) v EU kažejo, da ne deluje učinkovito sistem nadzora in preventive.

Varstvo okolja in narave mora postati prioriteta v politiki. Zakaj? Zato, ker se spremeni vse ali celo zruši vse, če se spremenijo naravni pogoji obstoja družbe in ekonomije. Če hočemo preživeti, mora zavest o celovitosti in dolgoročnosti, to je o možnih zamikih posledic naših ravnanj, prevladati nad kratkoročnostjo in parcialnostjo. Odgovornost mora zamenjati neodgovornost. Na mestu je poziv, da je treba oglaševati strpnost, varčnost, zmernost, solidarnost, ne pa reklamirati potrošniško obnašanje, tekmovalnost in elitizem.

Treba bo vzpostaviti mehanizme medsebojnega sodelovanja različnih sektorjev in ministrstev. Upravljavska razdvojenost se kaže na primer v tem, da se gospodarjenje z vodami obravnava ločeno od oskrbe s pitno vodo, gospodarjenje z zemljo ločeno od zavarovanja vodnih ekosistemov, podtalnico ločeno od površinskih voda, zavarovana območja od nezavarovanih, trajno gospodarsko rast neodvisno od različnih obremenitev okolja. Še vedno prevladuje spoznavna in upravljavska situacija, ki bi jo ljudska modrost opisala z besedami, da levica ne ve, kaj dela desnica.

Politika pri nas in drugih državah je predvsem zavezana trajni ekonomski rasti na račun varstva narave in okolja. To se bo spremenilo pod pritiskom zahtev in nasprotovanj ekološko/okoljsko ozaveščenih aktivnih državljanov. Njihova aktivnost pa bo uspešna in učinkovita, če bo ustrezno organizirana in bodo trditve znanstveno utemeljene. Brez nasprotovanja in upora aktivnih državljanov ne bo družbeno ekološkega obrata, ampak se bo nasprotno zgodil družbeno ekološki propad. Do tega lahko pride že v našem življenju, sigurno pa v življenju naših otrok in vnukov, če ne bomo demokratično izsilili družbeno ekoloških sprememb.

Premik k okoljevarstvenim in naravovarstvenim vrednotam vključuje tudi premik v politični miselnosti in praksi, da se na primer bolj subvencionira uvajanje OVE, ne pa porabe fosilnih goriv in dejavnosti, ki škodujejo okolju. Zelo na mestu je poziv k bolj varčni in učinkoviti rabi energije, saj mi na enoto BDP porabimo polovico več energije kot je povprečje v EU.

Če sodimo po anketnih odgovorih v SJM, obstaja politično neizkoriščen potencial okoljske/ekološke ozaveščenosti Slovencev. Občinska in državna politika ne upošteva dovolj vrednotne ekološke države Slovencev, ali pa celo ravna proti njej.

IRDO intervju: Matjaž Štamulak

»Svoboda, moja izbira«

Matjaž Štamulak je ustanovitelj in direktor Zavoda za neodvisnost. Je investicijski svetovalec in finančnik, filozof z občutkom za ljudi, okolje in družbo, zaprisežen jadralec in bralec knjig ter srečen očka!

Kaj je Inštitut za neodvisnost, zakaj ste ga ustanovili in kdo?

Inštitut za neodvisnost je zasebni zavod, ki smo ga soustanovili 4 posamezniki - jaz, Nataša Horvatič, Denis Bornšek in Žiga Goltes. Skupaj s soustanoviteljem Denisem sva tekom sodelovanja in pogovorov ter razmišljanj prišla do skupne ideje, da so vsakemu človeku na tem svetu skupne najmanj 4 stvari - finance, miselnost, zdravje in poraba energije. In kot sva ugotovila, na teh temeljnih 4 področjih človeškega življenja večina ljudi izgublja svojo neodvisnost in ima na teh področjih vsekakor premalo potrebnega znanja. Zato smo ustanovili Inštitut za neodvisnost, ki skrbi za osveščanje in izobraževanje posameznikov na področju finančne, telesne, miselne in energetske neodvisnosti. Na vseh 4 področjih si tako prizadevamo, da krepimo materialno, energetsko, psihološko in biološko podlago za samozavestne, zadovoljne in uspešne posameznike. Vsekakor imamo namreč vizijo, da večina ljudi pride do potrebnega znanja, s katerim si lahko omogočijo dosego finančno neodvisnosti in posledično s tem tudi miselne in telesne neodvisnosti, ki rezultirata v dolgoročnem zdravju. Nenazadnje pa takšen posameznik poskrbi tudi za energetsko učinkovitost bivanja in z vpeljavo zelene energije pridobi tudi na energetski neodvisnosti. Takšna je naša vizija in to je svet, v katerem želimo v prihodnosti živeti, zato smo ustanovili Inštitut.

Kaj pomeni biti neodvisen – miselno, telesno, energetsko, finančno...?

Neodvisnost pomeni za vsako področje kaj drugega. Osnovno neodvisnost človeka povezujemo predvsem s tem, da je posameznik srečen, uživa v življenju, izkorišča vse svoje potenciale, si ne dela skrbi, ima prave vrednote ter spoštovanje do sočloveka, družbe in okolja. Neodvisen posameznik je tisti, ki zasluži dovolj, ker opravlja delo, ki ga ima rad. Takšen posameznik je lahko družbeno odgovoren in je osnova za dvig družbene odgo-

Matjaž Štamulak

vornosti v naši družbi. Na posameznik področjih dosega neodvisnosti pomeni sledeče:

- Finančna neodvisnost - tekom kariere si posameznik zaradi dobre finančne pismenosti zgradi svojo lastno finančno neodvisnost; s tem pridobi na varnosti in stabilnosti in ni breme socialne države; njegovi pasivni prihodki mu omogočajo uživanje življenjskega standarda
- Miselna neodvisnost - takšen posameznik razume, da moč njegovih misli določa njegovo realnost; zato si pridobi ustrezno znanje o povezavah na relaciji prepričanja - misli - občutki - dejanja; miselno neodvisen posameznik si ne postavlja omejitev, je hvaležen, pošten in iskren ter dobronameren, s čimer dviguje nivo človeka višje in se ne prepusti vplivom množic, medijev in vlad
- Telesna neodvisnost - telesno neodvisnost

dosežemo z redno vadbo, zdravo prehrano in meditacijo; vpliv in lobiji prehranske, farmacevtske ter zdravstvene industrije so ljudi napeljali k nezdravemu življenju stran od narave. Telesno neodvisen posameznik pozna svoje telo in njegove potrebe - mu omogoča redno vadbo in hrano, ki je zanj primerna in pridelana lokalno. V zdravstvenem smislu lahko rečemo, da takšen posameznik skrbi izključno za preventivo!

- Energetska neodvisnost - s pojavom možnosti pridobivanja električne energije iz obnovljivih virov energije v kombinaciji z energetske učinkovitostim načinom bivanja in transporta lahko posameznik doseže energetske neodvisnost. To pomeni, da za vse svoje potrebe življenja (elektrika, ogrevanje, transport) pridobi toliko energije, kot je potem tudi porabi. S tem precej zniža svoje življenjske stroške in predvsem poskrbi za naravo in prihodnost našega planeta.

Kakšne so vaše dejavnosti?

Naša glavna dejavnost so trenutno izobraževanja, ki jih izvajamo tako v živo kot tudi on-line na spletu. Vsem spletnim uporabnikom ponujamo možnost včlanitve v naš članski portal, kjer vsak mesec strokovnjaki iz različnih področij prispevajo pomembne informacije in nasvete ter napotke - večinoma v video obliki - za doseganje neodvisnosti na vseh 4 področjih. Dodatno so strokovnjaki na voljo tudi v živo preko spletnih konferenc. Seveda pa veliko tudi izobražujemo na različnih seminarjih in delavnicah, kjer se pogloblja znanje na posameznih področjih in se predstavlja Inštitut in njegova ideja.

Zakaj ste postali člani inštituta IRDO?

Člani Inštituta IRDO smo postali zaradi filozofije in ideje, ki jo predstavlja sam Inštitut. Verjamemo namreč, da je potrebno nivo družbene odgovornosti precej dvigniti, če želimo dolgoročno vzdržno rast ekonomije, ki ne bo pozabila na človeka, ki ekonomijo soustvarja. Verjamemo v to, da iz človeka izhaja vse, zato je potrebno ravno preko družbene odgovornosti poskrbeti za ustrezne pravice na eni in obveznosti na drugi strani. Kopičenje ugodnosti in finančne blaginje pri premajhnemu številu ljudi in prepuščanje večine na golo preživetje se v zgodovini nikoli ni izkazalo za dolgoročno vzdržno. Ravno zaradi tega verjamemo, da mora družba narediti precejšnje korake in spremembe, osnova za to pa je posameznik, ki bo zgled s svojo

lastno družbeno odgovornostjo - da bo doniral, pomagal tistim, ki so pomoči potrebni ter da bo podpiral lokalne projekte, itn...

Kaj lahko ponudite našim članom?

Vašim članom lahko ponudimo možnost včlanitve v naš Inštitut, s čimer pridobijo dostop do našega naročniškega portala in obilice znanja ter informacij o doseganju neodvisnosti na vseh 4 področjih posameznikovega življenja. S tem bodo naredili prvi korak na poti do osamosvajanja in pridobili potrebno znanje, ki bi ga sicer morali že v šolskih klopeh, a ga žal niso. Poleg članstva v Inštitutu smo še vedno odprti tudi za strokovnjake, ki prepoznajo, da bi lahko s pomočjo našega Inštituta osveščali in izobraževali na področjih, ki jih pokrivamo. Več o našem naročniškem portalu in možnostih sodelovanja z Inštitutom pa si lahko preberete na naši spletni strani www.neodvisnost.si

Kaj organizirate v prihodnjih mesecih, kje se vam lahko pridružimo?

V mesecu marcu organiziramo kratke brezplačne delavnice Svoboda moja izbira, na katerih bodo udeleženci naredili prve korake do svoje lastne finančne, miselne, telesne in energetske neodvisnosti. Na teh delavnicah se bodo vsi slušatelji naučili kako napredovati po poti vaše neodvisnosti in spoznali, kako vzpostaviti ravnovesje med denarjem, zdravjem, načinom razmišljanja in odnosom do narave. Delavnice organiziramo po celi Sloveniji in jih bomo ponovili vnovič v mesecu aprilu in maju. Več informacij in prijava je možna preko naše spletne strani www.neodvisnost.si

Kako ste vi osebno in družbeno odgovorni?

Svojo družbeno odgovornost izvajam najprej predvsem s tem, da osveščam in izobražujem posameznike, da lažje dosegajo finančno stabilnost in varnost. Nadalje seveda tako preko podjetja kot tudi zasebno doniramo del sredstev in pomagamo lokalno tistim, ki so pomoči potrebni. Z družino smo poskrbeli, da smo energetske učinkoviti in da pridelamo kar se da malo odpadkov. Sobivamo z naravo in večino zelenjave in sadja pridelamo doma. Skratka, družbena odgovornost mi je skupek vsega napisanega in predvsem to, da se vsak dan zavedamo, da smo odgovorni v prvi vrsti zase in seveda tudi za vse, s katerimi sobivamo.

Uvajate družbeno odgovornost in trajnostni razvoj v vašo poslovno prakso?

Če potrebujete več:

- Znanja
- Izmenjavo izkušenj
- Strokovno mnenje
- Izobraževanje
- Literaturo
- Objavo
- Referenco
- Dobro prakso ...

s področja družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja, **potem smo pravi naslov za vas!**

Kako lahko sodelujete z nami?

- Pridobite certifikat Vodja za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj podjetja – prijavite se na naše izobraževanje;
- Pripravite strategijo, načrtujte in poročajte o družbeni odgovornosti in trajnostnem razvoju vašega podjetja – izkoristite naše svetovanje;
- Potegujte se za Slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS – prijavite se na razpis v tekočem letu;
- Udeležite se vsakoletne IRDO mednarodne konference DRUŽBENA ODGOVORNOST IN IZZIVI ČASA in na njej objavite avtorski prispevek;
- Postanite naši člani! Izmenjajte izkušnje in dobro prakso z IRDO člani preko naše mreže družbeno odgovornih podjetij!

IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti
Preradovičeva ulica 26, 2000 Maribor

T: 031 344 883
info@irdo.si
www.irdo.si

Vabimo vas, da se udeležite

treh seminarjev in delavnic z naslovom

Vodenje družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja podjetja

ter pridobite certifikat

Vodja za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj podjetja.

Certifikat Vodja za družbeno odgovornost in trajnostni razvoj podjetja je v letu dni pridobilo že 25 strokovnjakov in managerjev. Pridružite se jim tudi vi!

Kdo naj se udeleži izobraževanja?

Vsi, ki pripravljate letno poročilo o nefinančnih vidikih poslovanja vaše organizacije, kar je za velika podjetja v javnem interesu z letom 2017 postala obvezno poročanje.

Še posebej vabimo:

- ⇒ **Direktorje in vodje oddelkov podjetij vseh velikosti**, ki želite uvesti strategijo TR in DOP v svoje poslovanje in/ali vzpostaviti mesto vodje ali koordinatorja za DOP v podjetju,
- ⇒ **Koordinatorje in strokovno osebje za DOP v velikih podjetjih**, ki želite nadgraditi svoja znanja in jih uskladiti z aktualnimi novostmi in novo zakonodajo ter se pripraviti na obvezno poročanje o nefinančnih kazalcih poslovanja še v tem letu.

Spoštovani!

Področje **družbene odgovornosti podjetij in trajnostnega razvoja** vztrajno raste tako v EU, kot v Sloveniji. Družbena odgovornost podjetij prinaša konkurenčno prednost in pomeni, **da se morajo podjetja zavedati svojih vplivov na skupnost in okolje ter o tem poročati, ne samo z ekonomskimi, ampak tudi z okoljskimi in družbenimi kazalci.** Z letom 2017 morajo velika podjetja v EU, torej tudi v Sloveniji, v svojih letnih poročilih poročati še o nefinančnih vidikih poslovanja.

Zato vas vabimo, da se **o tem področju dodatno izobrazite z znanji za učinkovito vodenje trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti** v majhnih, srednje velikih in velikih podjetjih. Z vključitvijo v program treh seminarjev in delavnice boste pridobili številne kompetence in certifikat, pa tudi priročnik ter spoznali dobre prakse slovenskih in tujih podjetij.

Program seminarjev in delavnic:

Po dnevih	Naslov	Vsebina
1. dan = 8 ur	ABC o družbeni odgovornosti podjetja in trajnostnem razvoju	Razumevanje osnov o TR in DOP - nastanek in razvoj trajnostnega razvoja, družbene odgovornosti podjetij, ključne teme ter aktualni dokumenti EU in Slovenije o DOP. Upravljanje in integracija trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti v organizaciji – kako do politike in strategije TR in DOP v organizaciji, vključevanje deležnikov, ekonomski, okoljski in družbeni vidiki načrtovanja TR in DO v podjetju ter poslovanja.
2. dan = 8 ur	Ključna področja družbene odgovornosti podjetja	Pravične poslovne prakse, vrednostne verige in vpliv na dobavitelje ter kako ozaveščeni potrošniki lahko postanejo vaši zavezniki. Človekove pravice v podjetništvu in spodbudne delovne prakse, da zaposleni ustvarijo več in so bolj zadovoljni. Krožno gospodarstvo, varovanje okolja in aktivno sodelovanje s skupnostjo za večanje ugleda in uspešnosti podjetja. Mreženje za več TR in DOP v Sloveniji in v svetu.
3. dan = 8 ur	Poročanje o družbeni odgovornosti podjetja	Direktiva o nefinančnem poročanju za velika podjetja (obveznost poročanja z letom 2017). Dobre prakse slovenskih in tujih podjetij na področju DOP. Standardi, certifikati in druga orodja na področju DOP (ISO26000, GRI, ...). Kako krepiiti blagovne znamke in ugled podjetja s pomočjo le-teh, merjenje družbenih učinkov DOP. Komuniciranje in poročanje o družbeni odgovornosti podjetja, vsebine za letno poročilo o DOP.

Prijave in informacije: Inštitut IRDO,
info@irdo.si, 031 344 883 in 051 365 443. Vabljeni!

Mladi, podjetništvo in družbena odgovornost

Iščejo Naj prostovoljke, prostovoljce in projekte leta 2018

Mladinski svet Slovenije (MSS) letos sedemnajstič zapored razpisuje natečaj Prostovoljec leta, v okviru katerega bodo izbirali najboljše prostovoljke, prostovoljce, prostovoljski projekt, Naj mladinskega voditelja oz. voditeljico in Naj mladinski projekt za preteklo leto. Natečaj poteka pod častnim pokroviteljstvom predsednika RS Boruta Pahorja. K prijavi v natečaj vabijo vse nevladne organizacije, javne institucije, neformalne skupine in posameznike; skratka **vse, ki so v svoje dejavnosti v letu 2018 vključevali prostovoljstvo**. Rok za prijave je petek, **29. marec 2019**.

Izid slovenske verzije priročnika We Can – Zmoremo!

Na Uradu RS za mladino so izdali v slovenščino preveden priročnik z naslovom Zmoremo! (podnaslov Ukrepanje proti sovražnemu govoru skozi nasprotne in alternativne naracije), ki jo je v originalni verziji izdal Svet Evrope v okviru kampanje Proti sovražnemu govoru (No Hate

Speech). Priročnik je izšel v tiskani (500 izvodov) in elektronski verziji objavljeni na portalu www.mlad.si.

Priročnik Zmoremo! bo koristil predvsem izobraževalkam/-cem kot pomoč pri spoprijemanju s sovražnimi naracijami ter pri njihovem odpravljanju in nadomeščanju s poudarkom na mladih in v spletnih okoljih. Bralke/-ce bo vodil pri prepoznavanju nevarnega pripovedovanja, ki slabi odnose v družbi. V njem je moč najti številne preizkušene in preverjene načine, kako predlagati močne alternativne možnosti ter sklop spletnih in nespletnih komunikacijskih in izobraževalnih pristopov ter orodij za izpodbijanje naracij, ki ohranjajo in upravičujejo sovražno govor. Namen priročnika Zmoremo! je okrepiti zbirke orodij mladinskih delavk/-cev, izobraževalk/-cev in aktivistk/-ov, ki se že ukvarjajo z delom in učenjem na področju človekovih pravic ali pa so se z njima pripravljene ukvarjati.

Nagrada Lorenza Natalija za mlade novinarje

Evropska komisija je razpisala novinarsko nagrado Lorenza Natalija 2019 za izjemno poročanje o razvojnih temah, kot so **izkoreninjenje revščine ter gospodarski, družbeni in okoljski vidiki trajnostnega razvoja**.

Mlade novinarje (do 30 let) vabijo k oddaji svojih prispevkov (tiskanih, spletnih ali v avdiovizualnem formatu) od 18. februarja do 14. aprila 2019.

Podrobne informacije o merilih in kriterijih natečaja so na voljo [tukaj](#).

Komisija bo podelila **tri nagrade v višini 10.000 evrov**, in sicer veliko nagrado, evropsko nagrado in **nagrado za najboljšega mladega novinarja**. Nagrajence bo razglasila in nagradila junija letos na Evropskih razvojnih dnevih v Bruslju.

Več. Vir: mlad.si

Podjetniške lekcije iz udobja tvojega doma

NA [YouTube kanalu](#) Start up: Maribor čaka že skoraj **300 video posnetkov**, ki so jih posneli z **uspešnimi podjetniki** in drugimi deležniki našega startup ekosistema? Med drugim tudi nasvetne izjave **Tineta Lugariča** iz oglaševalske agencije LUNA\TBWA, **Primoža Zelenška**, direktorja Chipola, vrhunskega športnega psihologa **Mateja Tuška**, **Lenje Faragune**, mindset in business coachinje, **Marka Podgornika**, direktorja podjetja Mikro+Polo. [Več](#). Vir: Start up: Maribor

Odprtih je 7 pozicij za EU Aid Volunteers

Zavod Volunariat v sodelovanju z organizacijo France Volontaires objavlja 7 prostovoljskih pozicij v okviru projekta AVENIR, sofinanciranega s strani programa EU Aid Volunteers. Najdeš jih na spletni strani Evropske komisije. Tokrat lahko kandidiraš za pozicijo izkušenega ali neizkušenega prostovoljca.

Prostovoljci bodo delovali na področju preprečitve v slučajih krize in različnih tveganj v petih afriških državah (Burkina Faso, Gvineji, Maliju, Senegal in Togu). Zdravje, čista voda, higiena, dostop do hrane in erozija prsti so področja, na katerih bodo prostovoljci iz EU sodelovali z lokalnimi prostovoljci.

Prijavi se po navodilih na spletni strani Evropske komisije. Potrebno je, da so prostovoljci izkušeni in jih zanimajo projektni menedžment, tematike globalnega učenja, mednarodni odnosi in sorodno. Obvezno je znati francoski jezik. Rok za prijavo na razpisana mesta je **15. marec 2019**, končni rezultati izbora bodo znani do 15.

maja 2019. Za dodatna vprašanja se lahko obrneš na globalno@zavod-voluntariat.si. Vir in foto: Zavod Voluntariat

Pridružite se Evropskemu tednu mladih 2019

EVROPSKI TEDEN MLADIH

EVROPSKI
TEDEN MLADIH

EVROPSKI
TEDEN
MLADIH

Evropski tedni mladih, ki od leta 2003 potekajo vsaki dve leti, predstavljajo priložnost za predstavitev številnih možnosti, ki jih Evropska unija omogoča za mlade, razprave o aktualnih temah za mlade in mladinski sektor ter praznovanju zgodb o uspehih. [Letošnji Evropski teden mladih](#) bo že deveti zapovrstjo. Potekal bo med **29. aprilom in 5. majem 2019**, osrednja tema letošnjih aktivnosti ETM pa je »**Demokracija in jaz**«. Vašo zainteresiranost za sodelovanje v Evropskem tednu mladih 2019 javite po elektronski pošti na naslov borut.cink@movit.si. Vir: Zavod Movit

BREXIT: EK sprejela sveženj ukrepov za udeležence programa Erasmus+

Evropska komisija pripravila **predlog ukrepov za primer izstopa Velike Britanije brez dogovora**. Celotna izjava za javnost je na voljo [tukaj](#). *30. marca bo zahvaljujoč programu Erasmus+ v Združenem kraljestvu 14.000 mladih iz EU-27, v EU-27 pa 7.000 takih udeležencev iz Združenega kraljestva.* Evropska komisija je pripravila tudi [seznam vprašanj in odgovorov \(FAQ\)](#), v katerih so podrobneje razloženi omenjeni ukrepi.

Ti ukrepi bodo v primeru scenarija „brez dogovora“ zagotovili, da lahko **mladi iz EU in Združenega kraljestva**, ki so oz. bodo 30. marca 2019 udeleženci programa Erasmus+, **dokončajo svoje mobilnosti brez prekinitve**. Informacije za udeležence iz Velike Britanije so na voljo tudi na [spletni strani britanske Nacionalne agencije](#). Vir: Zavod Movit

DO v Sloveniji

Navdihujoč pogovor s Tomažem Berločnikom

Odpovedati se moči in druge opolnomočiti. To je bistvo sprememb, ki jih je v Petrolu uvedel Tomaž Berločnik, predsednik uprave, podpredsednik ZM in osrednji gost **1. MQ treninga**. Meni, da je najtežje **naučiti ljudi delati napake**: "A če ni napak, ni novih idej, inovativnosti, organizacija ne gre naprej, se ne razvija." O uvajanju sprememb v podjetju pa: "Najprej moraš sam verjeti vanje. Nato moraš v to prepričati tudi sodelavce in to je umetnost. Rešitev je pogovor, pogovor, pogovor. Pred tem pa je nujno pridobiti **zaupanje ljudi**." [Več](#). Vir: Združenje Manager

Zmagovalci Agrobiznis 2019

Na portalu Agrobiznis so že šesto leto zapored izvedli natečaj za najboljšega podjetnika v kmetijstvu in najbolj inovativno živilo, nagradili pa so tudi najboljši domači izdelek po izboru potrošnikov. Letos je na natečaju v treh kategorijah sodelovalo 22 kandidatov.

Prejemniki nagrad natečaja Agrobiznis 2019 so:

Janko Kodila je najboljši podjetnik v kmetijstvu, in sicer za kulinarično znamko Diši po Prekmurju,

Beno Bajda, istrski oljkar, ki je razvil inovativen postopek za pridobivanje ekološkega oljčnega olja, ki je pridobljeno z ultrazvokom,

Žganjekuha Kržič; predstavili so Brodsko – žganje iz presežkov kruha, to je najboljši izdelek po izboru potrošnikov.

V podjetju G2O pa so si posebno priznanje za inovativnost prislužili z montažno ribogojnico. [Več](#). Vir: Naša super hrana

»Skupaj zaustavimo mehanizem ISDS«

Umanotera se je priključila evropski pobudi Prave za ljudi, predpisi za korporacije – Stop ISDS.

Mehanizem ISDS, ki je zapisan v številnih sporazumih o prosti trgovini, korporacijam omogoča, da tožijo države na posebnih zasebnih tribunalah. Korporacije so s pomočjo tega mehanizma v preteklosti od držav že prejele več sto milijonov evrov javnega denarja, ki so ga morale te plačati zaradi predpisov in odločitev, ki so jih sprejele, četudi so bile te odločitve v interesu javnosti. Mehanizem ISDS postaja vse bolj priljubljeno orodje korporacij za izsiljevanje držav in preprečevanje sprejemanja pomembnih zakonov, ki varujejo javni interes. Od EU in njenih članic zato Umanotera in podpisniki pričakujejo, da bodo ukinile vse sporazume, ki vsebujejo ta mehanizem in ne bodo podpisovale novih sporazumov z mehanizmom ISDS.

Vabijo vas, da za zaustavitev mehanizma ISDS podpišete [peticijo](#)! [Več](#). Vir: Umanotera

Save the Date 15. – 16. 3. 2019

7.znanstvena konferenca z mednarodno udeležbo Alma
Mater Europaea—ECM z naslovom
»ZA ČLOVEKA GRE: FUTURE FIT«

Alma Mater Europaea – ECM že tradicionalno tudi prihodnje leto prireja znanstveno konferenco Za človeka gre, in sicer tokrat pod naslovom "Prihodnost zdaj!". Konferenca bo potekala 15. in 16. 3. 2019, ki je lani z več kot 1000 udeleženci v treh dneh presegla vsa naša pričakovanja. Letos se bo na konferenci se bo predstavilo več kot 300 avtorjev z 265 prispevki. Pričakujejo avtorje iz 13 držav, ki bodo razpravljali na štirih okroglih mizah in v 20 sekcijah.

V okviru konference bo v petek, 15. marca 2019, potekala tudi okrogla miza in tiskovna konferenca o novi knjigi »Uvod v politično ekonomijo družbeno odgovorne družbe«. Sodelovali bodo (predvidoma) uredniki MATJAŽ MULEJ, VILJEM MERHAR, VIKTOR ŽAKELJ IN NJIHOVI SOAVTORJI LUDVIK TOPLAK, ANITA HRAST, MIRA ZORE, KATJA RAŠIČ, BORUT AMBROŽIČ IN TADEJ SLAPNIK IN ŠE KDO ZLASTI VI.

»Doslej je bil govor o družbeno odgovornih podjetjih, v tej knjigi gremo prvič v zgodovini človeštva k družbeno odgovorni družbi kot temeljnemu družbeno-ekonomskemu odnosu in poti iz sedanje globalne krize. Zato govorimo o uvodu v politično ekonomijo-družbeno, tj do ljudi in narave odgovorne družbe. Raziskave kažejo, da ji daje prednost pred sedanjo prakso nekaterih kar 80% ljudi, najbrž tudi vi,« navede urednik Matjaž Mulej.

POVEZAVA: conference.almamater.si/si/

Nevladne organizacije, šole, občine, krajevne skupnosti, muzeji, knjižnice, gledališča in drugi javni zavodi, podjetja in posamezniki bodo s konkretnimi akcijami ***spodbujali raznolikost in dobre odnose med različnimi skupinami v družbi*** z namenom preventive in odprave diskriminacije ter nestrpnosti.

Vabijo vas, da v okviru že **10. Dneva za spremembe** v svojem kraju organizirate skupnostne **akcije/aktivnosti, ki bodo namenjene odpravljanju diskriminacije.**

Spletne prijave akcij zbirajo do petka, **15. marca 2019.**

Priročniki za načrtovanje akcij:

- občine,
- nevladne organizacije,
- šole.

Vse letošnje akcije bodo zbrane tukaj.

IRDO v medijih

Družbena odgovornost je predvsem poštenost brez zlorabe preko meja

Intervju z magistrico Anito Hrast, direktorico Inštituta IRDO, je objavljen na talentiran.si. Celoten pogovor preberite [tu](#), v Mozaiku objavljamo delček.

Lahko tudi kot posamezniki kaj doprinesemo na tem področju?

Seveda, posamezniki smo ključni za dosego družbene odgovornosti. Najprej moramo začeti pri sebi, v svojem gospodinjstvu nato pa vsepovsod, kjer se združujemo – ali poslovno ali zasebno. Skrbeti moramo za dober odnos do sebe, do svojih bližnjih, do okolja, do skupnosti, biti odgovorni potrošniki in odgovorni dobavitelji ...

Še ena zanimiva misel: po Porterju, pravi zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej, predsednik našega Strokovnega sveta, smo zašli v 4. fazo razvoja, torej v slepo ulico. Ker imamo preveč obilja, nimamo potrebe ustvarjati. Sledi naš razkroj, torej vojna, ali prehod v novo obliko delovanja, ki jo predstavlja družbena odgovornost. Samo z osebno in s tem družbeno odgovornostjo namreč lahko ohranimo naravo in družbo takšno, kot smo jo od prejšnjih generacij prejeli mi, ter jo predamo naprej neokrnjeno našim potomcem.

Žal pa se trenutno še vedno dogaja bolj nasprotno. Kot da smo že v takšni kolektivni depresiji, da ne zmoremo več niti za lastno bit poskrbeti, kaj šele za naše potomce. In to lahko preprečimo, če vsak od nas naredi vsaj nekaj malega več v smeri osebne in družbene odgovornosti, kot smo storili doslej. Najprej pa moramo širino tega koncepta razumeti, da bomo vedeli, kako zelo smo dejansko povezani, soodvisni in kako zelo vplivamo eden na drugega, pa če si to želimo, ali ne. Tista misel iz svetih knjig, da kar boš drugemu storil, boš dejansko tudi sebi, dandanes vse bolj drži. Uničevanje naravnih virov in soljudi ima velik vpliv najprej na nas same. In četudi smo navadni ljudje, lahko z aktivnim državljanstvom veliko storimo, da bo drugače. V nasprotnem primeru pa seveda sodelujemo v akciji »kolektiven propad«. Mogoče je pa tudi to dobro, bo zraslo kaj

Avtor foto: Mediaspeed

novega, samo ne vem, če bomo ljudje še v tem novem vključeni.

Kako vidiš, da se bo koncept razvijal v prihodnje?

Ugotovitve ene izmed naših minulih raziskav so pokazale, da je vloga vlad ključna za spodbujanje DOP v posamezni državi. Najprej tako, da javni sektor sam deluje z zgledom, da del koncepta DOP vključi v javne politike države in da z javnimi naročili spodbuja razvoj DOP. Izobraževanje, izmenjava dobrih praks in izkušenj so osnovnega pomena za ustvarjanje razumevanja in s tem sprejemanje koncepta pri vseh deležniških skupinah vsake države. Na zahodu in severu Evrope se države tega že precej zavedajo, medtem ko je v srednji in vzhodni ter južni Evropi zavez vlad k DOP manj. Temu enako sledijo družbeno odgovorne investicije in finančna podpora aktivnostim DOP.

Težava v Sloveniji je nepoznavanje in nerazumevanje pojma DOP. Ljudje so premalo informirani o tem področju, zaznavajo primanjkljaj v izobraževanju splošne javnosti, podjetnikov in javnih uslužbencev o DOP. Četudi je Partnerstvo za DOP od leta 2011 do 2013 živelo, je pozneje zamrlo, saj na vladni strani, ki ima edina moč uresničitve politike DOP na nacionalni ravni, ni bilo določene pristojne in s tem odgovorne osebe. Pooblastila pa takšni osebi ali organu lahko dodeli samo Vlada RS. In mislim, da se bo letos, vsaj po zagotovilih predstavnikov Vlade RS, tudi na tem področju veliko spremenilo.

Integralna serija

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij. In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciale za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi Integral Green Slovenia (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev.

Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čim več gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku. In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev. Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Napisala: Dr. Darja Piciga

**INTEGRALNA
ZELENA
SLOVENIJA®**

Trajnostni energetske krog še enkrat: Slovenija ima priložnost, da postane pilotna država zelene mobilnosti

Prejšnji krat smo zaključili neverjetno zgodbo ajdovskega podjetja Pipistrel, ki jo je v veliki meri predstavil ustanovitelj in generalni direktor Ivo Boscarol. Kot smo zapisali, je s svojimi letali med drugim navdušil tudi norveško vlado, ki namerava notranji letalski promet do leta 2040 popolnoma elektrificirati, z letom 2025 pa želijo začeti uvajati redne letalske linije z letali na električni pogon, in to s Pipistrelnimi letali. Norveška je tudi izjemno napredna na drugih področjih e-mobilnosti, saj je približno polovica novih avtomobilov, prodanih v državi, električnih.

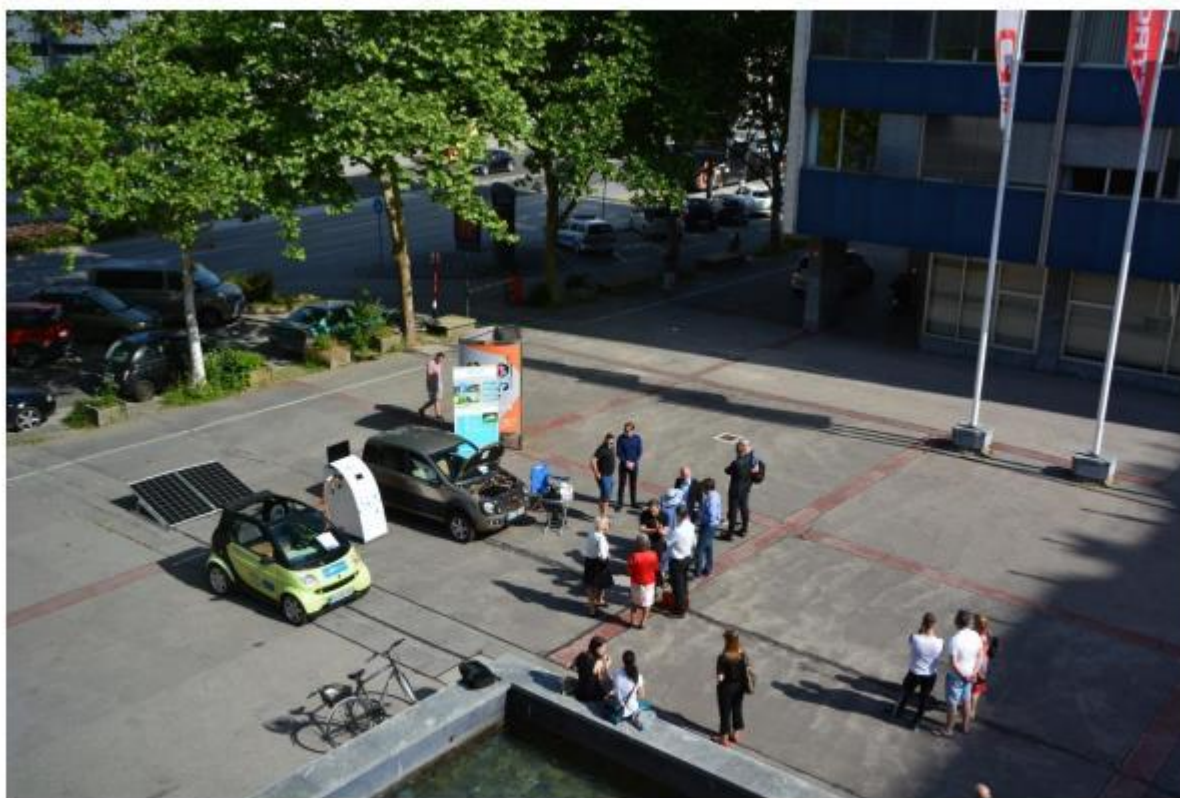
Tudi v Sloveniji imamo ambiciozne načrte za uvajanje električne mobilnosti, čeprav še veliko zaoznamo za Norveško. Imamo tudi druge potenciale za razvoj v tej smeri, med drugim pri nas deluje svetovno priznan inovator Andrej Pečjak. V naši državi potrebe po letalskih prevozi niso tako velike kot na primer v redko naseljeni in zelo gorati skandinavski deželi, sodimo pa med evropske države, ki največ uporabljajo osebni avto. To prispeva velik delež k izpustom toplogrednih plinov Slovenije, pa tudi k drugim obremenitvam okolja (na primer trdi delci, ki poslabšujejo kakovost zraka in ogrožajo zdravje). Prevozom z osebnimi avtomobili se ne moremo kar odpovedati in »presedlati« na javni prevoz (vlak, avto), med drugim tudi zato ne, ker je javni potniški promet zelo slabo razvit. Zato se vračamo k ideji trajnostnega energetskega kroga (Sustainable energy cycle), ki jo je inovator Andrej Pečjak na kratko opisal v 10. nadaljevanju 2 Integralne serije. Na mednarodni ravni pa je prvo zamisel predstavil že novembra 2015 na svetovnem tehnološkem vrhu (World Technology Summit) v New Yorku, kar mu je prineslo tudi imenovanje za finalista za svetovno nagrado World Technology Award.

Slika: Andrej Pečjak predstavlja trajnostni energetske krog na World Technology Summit (NY, nov. 2018)

Kot smo že opozorili, sodi Slovenija med razvite države, ki blaginjo dosegajo s povečevanjem izkoriščanja in obremenitev naravnega okolja, torej s povečevanjem okoljskega odtisa. Zavedajoč se nujnosti, da uvedemo trajnostni model razvoja, smo si s Strategijo razvoja Slovenije 2030 zastavili tudi cilj, da do leta 2030 zmanjšamo okoljski odtis za približno 20 odstotkov (od 4,7 gha/osebo - podatek za leto 2013 - do 3,8 gha/osebo v letu 2030). Za spodbudo, da začnemo vsi skupaj razmišljati v tej smeri, je Direktorat za okolje Ministrstva za okolje in prostor (MOP) povabil slovenskega inovatorja Andreja Pečjaka, da predstavi že delujoče inovacije za trajnostni energetske krog. Skupaj z ekipo Inštituta Metron je delovanje trajnostnega energetskega kroga prikazal z dvema električnima avtomobiloma, zalogovnikom, gospodinjsko napravo - porabnikom električne energije (aparatus za kuhanje kave) in fotovoltaičnim panelom (spodnja slika).

Demonstracija trajnostnega energetskega kroga je potekala ob priliki posveta »Potenciali zelenih tehnologij za trajnostno prihodnost«, ki ga je MOP organiziral 1. junija, v okviru Evropskega tedna trajnostnega razvoja in ob priliki svetovnega dneva okolja. Na samem posvetu pa je Pečjak predstavil daljšo strokovno razlago in delovanje modela v realnem življenju (v treh različnih gospodinjstvih). Ob pomoči mednarodnega okoljskega strokovnjaka Jerneja Stritih je zaključil, da bi uvedba te rešitve v vsa slovenska gospodinjstva lahko zmanjšala izpuste CO₂ v Sloveniji za več kot 20 %, okoljski odtis naše države pa za 5%. Predstavljeni model trajnostne mobilnosti kot del elektroenergetskega sistema pa bi, poleg finančnih prihrankov in drugih pozitivnih učinkov, z uporabo zalogovnikov prispeval celo k zmanjšanju obremenitev tega sistema ob konicah z največjo porabo.

Slika: Demonstracija trajnostnega energetskega kroga na ploščadi med stavbami MOP-a in Petrola (Inštitut Metron, 1. junij 2018)

V nadaljevanju povzemamo po predstavitvi Inštituta Metron: »Osnovna ideja trajnostnega energetskega kroga je, da vozila postanejo del lokalnega mikro električnega omrežja za eno stavbo, več stavb ali celotno naselje. Večina uporabnikov uporablja električni avto preko tedna za krajše poti, daljše vožnje pa opravljenem v času dopusta ali preko vikenda. Prav tako imajo Evropejci vozila za sezonsko uporabo vozila (Twizzy, skuterji, čolni), katerih baterije večji del leta stojijo. Vsa ta energija se lahko uporabi kot shranjevalnik in tudi kot potrošnik električne energije iz omrežja, s čimer poravnamo konice v omrežju.

S povečanjem zaloge energije v stacionarnih baterijah se poveča zmogljivost otočnega sistema shranjevalnika energije tako, da postane fotovoltaični sistem učinkovitejši, saj vzdrži daljše obdobje vremena brez sonca. Tak sistem lahko v določenih obdobjih leta celo popolnoma zadosti potrebam stavbe, v kolikor je ta nizkoenergetska ali pa v primeru počitniške hišice, ki se ne uporablja redno, strošek za stacionarne baterije pa je tako precej manjši, saj se baterije hkrati uporabljajo za avto in stavbo.«

In še primer gospodinjstva v Pišce pri Krškem:

»Osnovni podatki sistema:

- Kapaciteta litijevega baterijskega hranilnika METRON BIG M: 48 kWh.
- Instalirana moč solarnih modulov na strehi: 12,98 kWp.
- Moč hibridnih razsmernikov: 20 kW (2 x 10 kW).
- Možnosti obratovanja sistema: off-grid, grid-tie, UPS, polnjenje baterije iz omrežja in/ali solarnih modulov, oddajanje energije v omrežje iz baterije.

Sliki: Gospodinjstvo Pišce pri Krškem, trajnostni energetski krog: zunanost (levo), notranja oprema (desno)

Energijska bilanca na letni ravni:

- Poraba gospodinjstva: 10.800 kWh (2017) + 3.600 kWh poraba inverterjev. To vključuje vse, čisto vse potrebe po energiji (z izjemo hrane): ogrevanje/hlajenje in topla voda (toplotna črpalka), 2 x električni avto (skupaj 30.000 km), bela tehnika, kompresorji, visokotlačni vodni čistilec, kosilnica, razsvetljava, računalniki,...
- Povprečna letna proizvedena solarna energija: 15.000 - 17.000 kWh. - 100% OFF-GRID vzdržnost brez priklopa na omrežje: od 24. marca do 7. novembra (leto 2017).
- Potrebna dodatna električna energija iz omrežja: 2.983 kWh (nov.17, dec.17, jan.18, feb.18, mar.18)

Potrebna kapaciteta energijskega hranilnika za popolni odklop iz omrežja (brez dodatnih solarnih modulov) na lokaciji Krško: cca. 4.000 kWh.«

Z vrhunsko eko-inovativnostjo in zelenim podjetništvom, ustreznimi prilagoditvami energetskega sistema in podpornimi ukrepi (podobno kot na Norveškem) ima Slovenija resnično priložnost, da postane pilotna država zelene mobilnosti in s tem prispeva tako k blaginji vseh kot k varovanju okolja in ohranjanju narave. S to mislijo napovedujemo pregled prispevkov »zahodnega« pristopa k trajnostnemu razvoju.

Zapisala: Darja Piciga

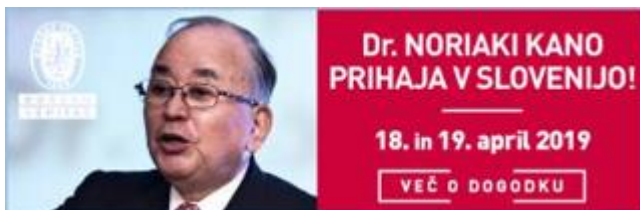
Dogodki, konference, novice

Dr. Noriaki Kano v Sloveniji

Bureau Veritas letos aprila v Ljubljani pripravlja odličen seminar s svetovno priznanim strokovnjakom za kakovost in avtorjem Kanovega modela zadovoljstva strank. Dr. Noriaki Kano je na osnovi svojih dolgoletnih izkušenj pripravil celovit pregled funkcije kakovosti v organizacijah ter njene vloge v prihodnosti. Predstavil tudi svoje najnovejše raziskave o uspešnosti in učinkovitosti funkcije kakovosti, ki naj vodi v dolgoročno uspešno poslovanje. Če to želimo doseči, moramo ustvariti ne samo zadovoljne, pač pa tudi navdušene stranke.

Seminar bo potekal 18. 4. in 19. 4. 2019 v Ljubljani, v hotelu Raddison Blu Plaza.

Kratek intervju z dr. Noriaki Kanom lahko preberete [tukaj](#), več o dogodku - program, vsebina in podrobnejše informacije so prikazane na spletni strani <https://www.bvsloevents.com/?lang=sl>;

Spodbujanje industrijske simbioze za prehod regij v krožno gospodarstvo

Podjetja v luči prehoda v krožno gospodarstvo iščejo rešitve za optimizacijo svojih poslovnih in procesnih modelov. Industrijska simbioza, ki je eden od omogočevalcev tega prehoda, temelji na iskanju možnosti izmenjave surovin in (so)uporabe storitev, infrastrukture in logistike. Na ta način krepijo podjetja svojo konkurenčnost, posledično pa se izboljšuje prostorsko načrtovanje, ki zagotavlja skladnejši regionalni razvoj. Dolgoročno to prinaša koristi lokalnemu okolju in širši družbi.

V tujini se vloge in pomena industrijske simbioze že zavedajo in jo udeležajo tudi v praksi. V Kalundborgu na Danskem so začeli ta koncept uvajati med prvimi na svetu, zato bodo na konferenci delili svoje izkušnje, rezultate in načrte za na-

daljnje delo. V goste so povabljeni tudi predstavniki industrijske simbioze Kemi-Tornio na Finskem, ki bodo predstavili izjemno zanimiv primer oživljanja zapuščene industrijske cone.

Konferenca Spodbujanje industrijske simbioze za prehod regij v krožno gospodarstvo bo potekala v sredo, **6. marca 2019** v Bohinjski Bistrici. [Več](#). Vir: Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

PRO PR konferenca se bliža

Letošnja 17. PRO PR konferenca bo gostila ugledne strokovnjake za odnose z javnostmi. Med njimi bosta tudi Svetlana Stavreva, predsednica svetovnega združenja za odnose z javnostmi, The International Public Relations Association (IPRA), ki je bilo ustanovljeno leta 1940 in Maria Laura Garcia, predsednica svetovnega združenja agencij za spremljanje medijev FIBEP, ki je bilo ustanovljeno leta 1953. Takashi Inoue, predsednik japonskega inštituta za odnose z javnostmi bo eden izmed letošnjih ključnih predavateljev. Mednarodna konferenca, ki bo letos potekala že 17. leto zapored, tokrat v Hrvaški, bo med 10. in 13. aprilom. [Več](#).

Kreativni torkovi popoldnevi

Na kreativnih popoldnevih, ki bodo potekali ob torkih od 17.15 do 19.15, bodo udeleženci spoznali model I.D.E.A.S. in tehnike za pridobivanje, ustvarjanje in vrednotenje idej. Gre za 12 različnih tehnik, uporabnih za različne vrste izzivov in timov. I.D.E.A.S. je zelo učinkovit 5-stopenjski model za kreativno soočanje z izzivi, ki ga je razvil mednarodni predavatelj in svetovalec Dimis Michaelides. Vsaka stopnja zahteva od nas (in nam omogoča) divergenten in konvergenten način razmišljanja. Strokovno srečanje poteka ob torkih, v Tehniškem šolskem centru Maribor, Zolajeva 4 na Teznu. [Več](#). Podrobnosti: info@deBono.si

Izobraževanje odraslih, Seniors eServices Guide (55+)

Ali je izobraževanje/usposabljanje odraslih v programu Vaše ustanove? Koliko je zaposlenih, ki so starejši kot 55 let?

Ali je ustanova staranju prijazna (age-friendly)?
Ali raziskujete na področju vključevanja v aktivno staranje in razvijanje srebrne ekonomije in pri tem sodelujete z ustanovami v bližnjih državah?

Če so to za Vas aktualna vprašanja, Vas lahko zanima oblikovanje *Vodnika storitev za starejše (55+)*, pri katerem v Sloveniji sodeluje 20 organizacij, ponudnikov storitev. Vabimo, da pogledate seznam organizacij/oseb na [Seniors Services Guide \(55+\) in Slovenia](http://eregion.eu/seniors-eservices-guide-55-slovenia), <http://eregion.eu/seniors-eservices-guide-55-slovenia>.

V teku so priprave mednarodnega posvetovanja *eServices Provision for the Seniors (55+) in the Cross-border eRegion Consultation*, <http://eregion.eu/9-4-2019-eservices-provision-seniors-55-cross-border-eregion-consultation>, ki bo **9.4.2019** v Škofji Loki.

Morda Vas zanima seznam članov skupine *International Contacts Group*, [Slovenia Council for eServices Provision for the Elderly \(55+\)](http://eregion.eu/6-6-2018-slovenia-council-eservices-provision-elderly-55), <http://eregion.eu/6-6-2018-slovenia-council-eservices-provision-elderly-55>.

Dialog z državljani: Vloga EU v kriznih razmerah

Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji in Univerza v Ljubljani – Fakulteta za družbene vede

vas vljudno vabita na Dialog Z DRŽAVLJANI VLOGA EU V KRIZNIH RAZMERAH. **Na vaša vprašanja bosta odgovarjala** Christos Stylianides, evropski komisar za humanitarne pomoči in krizno upravljanje, in Violeta Bulc, evropska komisarica za promet.

Dogodek bo v petek, **8. marca 2019**, ob 11. uri Fakulteta za družbene vede, velika dvorana, Kardeljeva ploščad 5, Ljubljana.

EU je z državami članicami največji donator humanitarne pomoči na svetu. Kako se EU odziva na naravne katastrofe in humanitarne krize v konfliktih, kam gre pomoč in kakšen je njen pomen?

Solidarnost v Evropi se kaže tudi skozi pomoč v primeru velikih nesreč. Požari na Švedskem, poplave v Srbiji, žled v Sloveniji so le nekateri primeri. Toda, ali sistem civilne zaščite v EU še ustreza v času vse pogostejših naravnih ujm in kako ga izboljšati?

Več. Vir: Evropska komisija v Sloveniji

QM izobraževanje, za pridobitev mednarodne licence

Slovensko združenje za kakovost in odličnost je edina akreditirana organizacija v Sloveniji, ki podeljuje certifikat QM – Menedžer kakovosti. Izobraževanje poteka po shemi Evropske organizacije za kakovost (European Quality Organisation – EQM), ki šteje preko 70.000 članov iz 34 držav. V Evropi je po shemi QM certificiranih več kot 24.000 strokovnjakov, v Sloveniji pa skoraj vsako leto organizirajo eno izobraževanje, ki obsega štiri module. Kdaj potekajo izobraževanja lahko pogledate [tu](http://www.qm-slovenija.si). Vir: Slovensko združenje za kakovost in odličnost

Družbena omrežja? Mala mal'ca!

Družbena omrežja so mogočno orodje, s katerim lahko nevladniki nagovorite pravo občinstvo in zberete denar za svojo organizacijo. Spomnimo se le na razvpito kampanjo »Ice Bucket Challenge«, s katero so v ZDA v mesecu dni zbrali več kot 115 milijonov dolarjev; ali pa na našo kampanjo #nulapet, s katero smo med uporabniki Facebooka razširili informacijo o možnosti donacije 0,5 odstotka dohodnine in zbrali 600 tisoč evrov več kot leto poprej. Delavnice »Kako nagovoriti podporne in donatorje na Facebooku?« (13.3.2019), »Kako nevladniške zgodbe deliti na Instagramu« (20.3.2019) in »Digitalni marketing: marketing sodobnega časa« (27.3.2019) bo vodila strokovnjakinja za digitalne trende Živa Jalovec. Več. Vir: CNVOS

Seminar o eteričnih oljih

Društvo Vitaaa pripravlja seminar o eteričnih oljih, ki bo v Ljubljani od 22. do 24. marca. Na seminarju bodo udeleženci izkusili in raziskali nekaj ključnih eteričnih olj za trenutni čas. Odkrivali bodo, kako lahko vedno bolj utelesimo višje božanske principe, ki jih prinašajo. Za seminar ne potrebujete nobenega posebnega predznanja. Odprt je za vsakogar, ki želi povsem na novo spoznati eterična olja in njihovo delovanje.

Kontakt: Andreja Blažič Klemenc, Tel.: 040 187 395, abklemenc@gmail.com

Nadaljnje info: www.thomas-von-rottenburg.de

Otvoritveni dogodek natečaja European Social Innovation Competition

TERMIN: 28. februar 2019, od 14. do 19. ure

LOKACIJA: Cankarjev dom, Prešernova cesta 10, Ljubljana

OPIS: Evropska komisija bo letos že sedmič zapored razpisala natečaj družbenih inovacij "European Social Innovation Competition" (ESIC).

Sodelujete lahko z novimi idejami in načini, ki rešujejo težave, s katerimi se soočajo sodobne družbe. V preteklih letih so teme obsegale možnosti za ustvarjanje novih in boljših delovnih mest, migracije in vključevanje, ideje o dostopnosti koristi tehnoloških sprememb, lokalno zasnovanih načinov za krepitev vloge mladih v nenehno spreminjajočem se gospodarstvu in podobno.

Tema letošnjega natečaja bo razkrita na otvoritvenem dogodku v hramu slovenske kulture, kjer bodo prisotni inovatorji, podjetniki, politični odločevalci, študentje, oblikovalci in ostali, ki želijo prispevati k boljšemu jutri. O svojih izkušnjah bodo spregovorili tudi lanskoletni zmagovalci iz Slovenije - društvo Idrija 2020 z idejo Heritage Lab.

REGISTRACIJA: Na ljubljanski otvoritveni dogodek 28. februarja 2019 je možna preko [spletnega portala](#).

Za sodelovanje na samem natečaju bodo zbiral prijave od 28. februarja do 4. aprila 2019 preko uradne spletne strani [ESIC](#), že sedaj pa lahko izrazite zanimanje za sodelovanje.

DODATNE INFORMACIJE: Splošni kriteriji ocenjevanja prejetih prijav bodo temeljili na inovativnosti in internacionalizaciji ideje, njenega splošnega dosega, vzdržnosti in možnosti za rast. Izmed vseh prejetih prijav bo sprva izbranih 30 finalistov, katerim se bo omogočil program strokovne pomoči. Naslednjih 10 finalistov bo imelo priložnost predstaviti svojo idejo (pitch) v Bruslju in izmed njih bodo izbrani končni trije, ki bodo nagrajeni tudi z nagrado v višini 50.000 evrov.

Dodatne informacije in prijavni obrazec bodo na voljo na uradni spletni strani [ESIC](#).

Ustanovitelj Jose Antonio Morales bo eden od govorcev.

Kontakt: info@socialinnovationprize.eu

Tri generacije Akademije za mlade marketinške talente so dokaz, da nekaj delamo prav. Da mladim talentiranim posameznikom omogočamo naslednji korak na njihovi karierni poti. Da pripravljamo odličen program, skozi katerega talenti gradijo marketinške in vodstvene kompetence. Da omogočamo mreženje, izmenjavo izkušenj, pogledov in stališč v skupini podobno mislečih posameznikov. Da predavanja vodijo najboljši predavatelji in strokovnjaki na svojih področjih. In da se pri tem tudi iskreno zabavamo.

Imate v vašem podjetju talentiranega posameznika, za katerega želite, da pridobi celostno marketinško znanje in nagradi kompetence? Priporočite mu vpis v [Akademijo za mlade marketinške talente](#).

Veliko je odličnih izobraževalnih programov, a po treh letih čudovitih izkušenj si drznemo trditi, da Akademija za mlade marketinške talente udeležencem ponuja še nekaj več. To je tisti skriti občutek, da si ob pravem času na pravem mestu. Da se mrežiš s pravimi ljudmi in hkrati pridobivaš konkretna znanja in nadgrajuješ kompetence, ki ti bodo pomagale v nadaljnji karieri in življenju. Tudi letos ambiciozne posameznike vabimo, da soustvarjate četrto generacijo Akademije za mlade marketinške talente. Mesta se hitro polnijo, **rok za prijavo pa je 5. marec 2019**.

Tanja Kavran, izvršna direktorica DMS

Marketingška akademija mi je omogočila pridobivanje celostnega marketinškega znanja. Ob svojem delu se veliko naučimo o različnih marketinških orodjih in aktivnostih, akademija pa ti ponudi zares širok nabor tem. Na izobraževanjih dobimo temeljit vpogled v določeno tematiko, skozi program pa bo vsakdo našel teme, ki so jim blizu in ki se jim želi še bolj poglobiti. Poseben vrhunec akademije so druženja, denimo kuharska delavnica in dvodnevna intenzivna delavnica na Bledu, kjer se »sošolci« še bolje spoznamo in tudi zabavamo.

Ajda Ceher, Doorson

Razpisi in priložnosti

Po kreativni poti do znanja 2017-2020

Namen javnega razpisa je spodbujanje krepitve sodelovanja in povezovanja visokošolskega sistema z okoljem (gospodarstvo, negospodarstvo), izvajanje modelov odprtega in prožnega prehajanja med izobraževanjem in gospodarstvom ter družbenim okoljem. Ob partnerskem sodelovanju visokošolskih zavodov z (ne)gospodarstvom bodo mladi pridobili konkretne in praktične izkušnje že med izobraževanjem. Razpisuje Javni razvojni, štipendijski, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije. Roki za oddajo vlog so najkasneje do:

22. 11. 2019 za tretje odpiranje.

[Več](#). Vir: Javna agencija SPIRIT Slovenija

Razpis Fundacije Mama Cash

Fundacija Mama Cash je 1. februarja odprla prijave za nove prijavitelje. Mama Cash podpira projekte na področju spodbujanja pravic žensk, deklet in transspolnih oseb po vsem svetu. Sofinancirajo aktivnosti, ki: (1) temeljijo na feministični perspektivi, (2) jih vodijo ženske, dekleta ali transspolne osebe, (3) jih izvajajo skupine, katerih boj za pravice žensk je njihova osnovna dejavnost, (4) pomenijo doprinos k strukturnim spremembam v družbi in (5) naslavlja vprašanja, ki so premalo obravnavana ali napačno razumljena. Rok prijave: **31. 3. 2019**. [Več](#). Vir: CNVOS

Razpis za krepitev demokracije in spodbujanje človekovih pravic v Evropi

Evropska kulturna fundacija bo boj proti naraščajočemu populizmu in sovražnosti v Evropi podprla z razpisom »Democracy Needs Imagination«. Razpis se je odprl v začetku februarja in bo odprt **do porabe sredstev**! Vir: CNVOS

Sofinanciranje projektov iz EU programov

Ministrstvo za pravosodje obvešča, da je (oz. bo kmalu) odprtih več razpisov Evropske komisije v

programih [Pravosodje](#) in [Pravice, enakost in državljanstvo](#), kjer je možno kandidirati za do 90% sofinanciranja različnih projektov s področja pravosodnega sodelovanja v civilnih in kazenskih zadevah, pravic žrtev, procesnih pravic oseb osumljenih ali obtoženih storitve kaznivega dejanja, e-pravosodja, izobraževanja in usposabljanja na področju pravosodja, pravic otrok, preprečevanja nasilja nad otroci, mladimi in ženskami, spodbujanje enakosti spolov, državljanskih pravic, zaščite osebnih podatkov, preprečevanja nediskriminacije, boja proti rasizmu, ksenofobiji, homofobiji in ostalim oblikam nestrpnosti, promocije in zaščite pravic invalidov ter podpore nacionalnih točk za Rome.

Sredstva za doseganje teh ciljev lahko pridobijo nevladne organizacije, pravosodni organi, javni organi in druge organizacije, ki se ukvarjajo z navedenimi področji (fakultete, inštituti...).

Usposabljanje, vzajemno učenje, izmenjave dobrih praks, priprave analiz (vključno s študijami in raziskavami), IT rešitve so glavne vrste dejavnosti, ki se financirajo iz programov. [Več](#). Vir: Ministrstvo za pravosodje

Javno povabilo - »Učne delavnice 2019«

Zavod RS za zaposlovanje je objavil javno povabilo za zbiranje ponudb delodajalcev za izvedbo projekta v okviru programa Učne delavnice, ki obsega vključevanje brezposelnih oseb iz ciljne skupine v praktično usposabljanje v delovnem okolju socialnega podjetništva. Več o pogojih najdete [tukaj](#). Za izvajanje programa Učne delavnice, je za leto 2019 namenjenih okvirno 1.453.200,00 EUR. Skrajni rok za predložitev ponudb na javno povabilo je 27. 12. 2019. Več o javnem povabilu najdete [tukaj](#). Učne delavnice po tem javnem povabilu pomenijo vključevanje brezposelnih oseb iz ciljne skupine, za katere je Zavod ugotovil, da potrebujejo poglobljeno obravnavo, v delovni proces delodajalca. [Več](#). Vir: Podjetniški portal

UVOD V POLITIČNO EKONOMIJO DRUŽBENO ODGOVORNE DRUŽBE

Frontier 134

Uvod v politično ekonomijo družbeno odgovorne družbe

Uredniki in avtorji: Matjaž Mulej, Viljem Merhar, Viktor Žakelj;
Nadaljnji avtorji: Mira Zore, Anita Hrast, Ludvik Toplak,
Tadej Slapnik, Katja Rašič, Borut Ambrožič

Prva knjiga o družbeno odgovorni družbi

Uvod v politično ekonomijo družbeno odgovorne družbe

Avtorji: Matjaž Mulej, Viljem Merhar, Viktor Žakelj, uredniki in avtorji, Mira Zore, Anita Hrast, Tadej Slapnik, Ludvik Toplak, Katja Rašič in Borut Ambrožič

Ob globalni družbeno ekonomski krizi, ki je izbruhnila l. 2008, je človeštvo po svojih najvišjih organih objavilo, da je nujno aktivirati družbeno odgovornost kot pot iz krize. V svetovni standard ISO 26.000 je v sedmih vsebinah povzelo vse življenjske prakse in bistvo izrazilo s tremi postavkami:

- odgovornost vsakogar za vplive na ljudi in naravo,
- soodvisnost,
- celovit pristop.

Podpira jih sedem načel, ki so potrebne lastnosti ljudi in organizacij.

Kaj pa celotna družba? Kaj pa (temeljna) ekonomska teorija? Vedno namreč gre za odnose med ljudmi in družbenimi subjekti (predvsem ali vsaj vključno z gospodarskimi). Družbena odgovornost (pač) vedno in povsod preprečuje veliko težav in stroškov.

Največ literature o družbeni odgovornosti se ukvarja z organizacijami, ne z družbo. Politično ekonomijo pa izriva ekonomika, četudi sta obe potrebni. Pregled domače in svetovne literature in spoznanja o dani praksi so pokazala, da niti Slovenija niti ostali svet še nimata politične ekonomije družbeno odgovorne družbe. Prvi korak v tej smeri je ta knjiga. Ima teoretični in aplikativni del.

V teoretičnem delu – po opredelitvi razlogov za knjigo (Mulej, Merhar, Žakelj) – najprej edini slovenski zaslužni profesor politične

ekonomije Viljem Merhar povzame osnove politične ekonomije in njenega razvoja kot alternative neoliberalni praksi, ki danes uničuje človeštvo. Matjaž Mulej dodaja pregled kategorij politične ekonomije, ustreznih tudi za družbeno odgovorno družbo. Viktor Žakelj potem dokazuje, da bosta gospodarjenje v njej povezovala trg in indikativno družbeno ekonomsko planiranje, pri čemer bodo izbrane družbenoekonomske organizacije imele pomembno vlogo. Nato Mira Zore konkretizira družbeno odgovornost podjetij, da je vidna razlika med njo in družbeno odgovorno družbo. Ker se mora vse to šele uveljaviti, v zadnjem, petem, poglavju Matjaž Mulej obravnava družbeno odgovornost kot netehnološki invencijsko-inovacijsko-difuzijski proces.

Monografija se nadaljuje s petimi prilogami o uveljavljanju družbeno odgovorne družbe v praksi. Najprej Anita Hrast opiše, kako se Evropska unija usmerja glede družbene odgovornosti in trajnostnega razvoja, ki je tako bistvena sestavina družbene odgovornosti, da se pogosto izpostavlja samostojno. EU med drugim priporoča, da vsaka njena članica sprejme strategijo za uveljavljanje družbene odgovornosti. Slovenija v tem pogledu zamuja. Zato Tadej Slapnik, Anita Hrast in Matjaž Mulej predstavijo osnutek take strategije, katerega je 12. mednarodno posvetovanje Inštituta za razvoj družbene odgovornosti jeseni 2017 predložila Vladi Republike Slovenije.

Da bi se družbeno odgovorna družba lahko uveljavila kot družbeno-ekonomska ureditev, morajo gospodarski učinki biti merljivi, a omejevanje na bruto domači proizvod (BDP) tako merjenje otežuje, kar v svojem prispevku dokazuje Katja Rašič in predlaga tudi dopolnitve. Borut Ambrožič in Matjaž Mulej dodata nekaj drugačnih zamislih in praksah, ki presegajo merila BDP.

V Prilogi št. 4 Ludvik Toplak s konkretnim primerom (protislovij privatizacije v Sloveniji) in z zakonodajnim predlogom dokazuje, da lahko ljudje s slabim strokovnim znanjem, v tem primeru pravnim, in politično močjo onemogočijo družbeno odgovorno družbo. Priloga št. 5 Viljema Merharja pa pokaže, kako lahko javni mediji podprejo ali ovirajo razvoj družbeno odgovorne družbe, ko kakšne premisleke ali objavijo ali ne objavijo.

V kratki 6. prilogi Matjaž Mulej dokazuje, da se demokracija v družbeno odgovorni družbi ne sme omejiti le na obstoj več strank in volitve, ampak mora uveljavljati vse že omenjene (tri) osnovne kategorije družbene odgovornosti in to podpreti z uveljavljanjem (sedmih) načel iz ISO 26.000 (ki so: uradna odgovornost (ali pristojnost), preglednost, etičnost, spoštovanje do interesov deležnikov, do vladavine prava, do mednarodnih norm in do človekovih pravic).

Na koncu Viljem Merhar ugotavlja, da sta Nobelovo nagrado za ekonomijo za leto 2018 dobila ekonomista, ki se vrhunsko znanstveno ukvarjata z dvema vidikoma družbene odgovornosti – podnebnimi spremembami in tehnološkim razvojem.

Knjiga je zelo aktualna, ker predlaga rešitve za zelo žgoče družbenoekonomske probleme našega časa.

Slučajno ali ne, knjiga je izšla ob mednarodnem dnevu OZN človekovih pravic 10. decembru. Družbena odgovornost je z njimi

tesno povezana, zlasti družbena odgovornost družbe, in to (tudi) iz ekonomskih razlogov, saj spada odgovornost med temeljne ekonomske odnose, tudi družbeno-ekonomske.

KAJ JE DRUŽBENO ODGOVORNA DRUŽBA, NE LE KORPORACIJA?

KNJIGA, KAKRŠNE SVET ŠE NIMA.

IMEJTE JO VI!

Vabimo na predstavitev prve knjige na svetu o njej kot soavtorske monografije z naslovom **POLITIČNA EKONOMIJA DRUŽBENO ODGOVORNE DRUŽBE**

v predavalnici 2.7. UM Ekonomsko-poslovne fakultete v Mariboru, Razlagova 14

V ČETRTEK, 14. 3. 2019

OB 15.00 DO 16.30

Naslov: UVOD V POLITIČNO EKONOMIJO
DRUŽBENO ODGOVORNE DRUŽBE

Mehka vezava

397 strani

Slovenski jezik

Soavtorska monografija

Leto izida: 2018

Založba: Zavod Kulturni center Maribor

(ISBN: 9789617030518)

Cena: 29 evrov

Knjigo lahko naročite tudi tu.

SKLEPNE UGOTOVITVE RECENZENTOV
O KNJIGI UVOD V POLITIČNO EKONOMIJO DRUŽBENO ODGOVORNE DRUŽBE

Prof. dr. Bogomir Kovač

»Uvod v politično ekonomijo družbeno odgovorne družbe je pomembno intelektualno dejanje skupine avtorjev, ki odpira prava vprašanja in išče nekatere temeljne teoretske odgovore. Od tod izbira znanstvene paradigme, ki je tokrat namenjena oživljanju politične ekonomije v razširjeni obliki kritične sistemske znanosti, kot preplet političnih in ekonomskih stališč na širokem torišču družbenih in ekoloških razmerij. Avtorjem je treba priznati intelektualni pogum in teoretsko erudicijo, nedvomno so se lotili prave teme, tudi izbira teoretskega polja kritične politične ekonomije je dobra, argumentacija pa je seveda ena od možnih, čeprav jo avtorji podajajo na dovolj prepričljiv način.

Koncept družbene odgovornosti ponuja veliko ustvarjalnih in interpretativnih možnosti, stoji na presečišču teoretskih ved in je lahko zastavljen kot konceptualni teoretski okvir ali standardizacija oblikovanja, procesiranja in uresničevanja odločitev. Ta presek teoretskih možnosti in praktičnih sposobnosti je njegova največja primerjalna prednost in avtorji so to dobro razumeli in tudi poudarili. V tem vidimo največji donesek tega dela. Teoretska zastavitev na drugi strani pogosto zaniha, bolj je zavezana teoretskim tradicijam in poenostavljenim interpretacijam kot kritični presoji sodobnih spoznanj na številnih področjih, ki se jih nova paradigma želi dotakniti. Toda uvod v politično ekonomijo družbeno odgovorne družbe je potrebno vzeti dobesedno. To je resnično uvod v novo paradigmo, zato je tu pomembnejši zastavek kot izpeljava, ki je po naravi stvari odprt raziskovalni projekt. In prav zato v tej zanimivi in na določenih mestih tudi provokativni knjigi tudi gre.»

Red. prof. dr. Mejra Festić

»Moralno prepričevanje bi lahko bil prvi poziv k družbeno odgovornemu delu, bodisi skozi javno grajo ali javno neupravičeno pohvalo, z upanjem, da akterji morda spremenijo svojo agendo, ampak to se običajno ne obnese, ker družba ni zrela za takšen pristop in je celo zlorabljeno.

Pri vseh pravnih normativih presoje odgovornosti, pa nikjer ne zasledimo presoje učinkov na družbo, na moralne in etične standarde ter posledice, ki rezultirajo v razkroj socialne države in sporočila za družbo, kaj je dovoljeno. Zato je Knjiga »UVOD V POLITIČNO EKONOMIJO DRUŽBENO ODGOVORNE DRUŽBE«, ki obravnava zelo aktualno in perečo družbeno tematiko, odgovornost odločevalcev skozi razvoje ekonomske misli, toliko bolj pomembna. Na izviren način prikaže to tematiko skozi ekonomske šole oz. razvoj ekonomske misli in pokaže genezo v pojmovanju odgovornosti. Neoliberalizem je namreč kot doktrina prispeval k razvrednotenju kriterijev in standardov odločevalcev z opravičilom, da je v tržnem gospodarstvu vse sprejemljivo z namenom ustvarjanja profitov tistih, ki pravočasno razpolagajo z informacijami, kar neoliberalizem opravičuje kot »tržno priložnost«. Pri tem pa se pozablja na sistemske učinke in državo blaginje ter razkroj visoke poštene etike in morale.«

Knjiga: Študij ekonomije v Jugoslaviji

Naslov: Študij ekonomije v Jugoslaviji

Avtor: Neven Borak

Izdajatelj in založnik: Zveza ekonomistov Slovenije Ljubljana, 2019 © Neven Borak (2019). Fotokopiranje

Recenzenta: dr. Živko Bergant, docent, Visoka šola za računovodstvo, Ljubljana dr. Dušan Nećak, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani

Lektura: Barbara Korun

Oblikovanje: Luka Kravanja

Realizacija: Simon M. Pintar

Fotografija na naslovnici: arhiv Ekonomske fakultete v Ljubljani

Tisk: Birografika BORI d. o. o.

Naklada: 200

Cena: 49 €

»Pred 40 leti, ko sem diplomiral na Ekonomski fakulteti Borisa Kidriča Univerze v Ljubljani, sem za letošnje leto, leto, v katerem se izteka tudi moja poklicna pot, načrtoval knjigo z drugačno vsebino. Načrtoval sem knjigo o zgodovini ekonomske teorije. Ta knjiga bo morala še počakati. Čeprav sem se ves čas po končanem študiju ukvarjal z ekonomijo kot praktik, raziskovalec in pedagog in sem svoje delovanje razširil tudi na področje gospodarske zgodovine, sem zelo pozno pomislil, šele pred kakšnimi dvema letoma, da zelo malo, skoraj nič, ne vem o okoliščinah, ki so vplivale na vsebino mojega lastnega študija. Nič nisem vedel o tem, kako in kdaj je nastal univerzitetni študij ekonomije v nekdanji državi. Kaj je vplivalo na njegovo oblikovanje in preoblikovanja? Začel sem zbirati knjige, članke in druge vire, ki so mi pomagali rekonstruirati del preteklosti in iskati odgovore na ta vprašanja ter mi omogočili orientacijo v času in prostoru. Pri pripravi knjige sta me ves čas vodili želji razgrniti pot, ki jo je v grobem prehodil študij ekonomije, in poskrbeti, da se ohrani spomin nanjo. Hotel sem ohraniti spomin na generacijo profesorjev ekonomije, ki so odločilno vplivali na oblikovanje študija ekonomije, zlasti v času po osvoboditvi Jugoslavije do njenega razpada. To je obdobje generacije, katere vzpon in zaton se je zgodil v Jugoslaviji, kakršna je bila po drugi svetovni vojni, generacije, ki je verjela, da prispeva h graditvi novega in boljšega sveta.« Je v predgovoru knjigi zapisal avtor Neven Borak.

Knjiga: Slovenija čudežna

Naslov: Slovenija Čudežna

Avtor: Marko Pogačnik

Leto izida: 2018

Založila: Beletrina in Društvo za sožitje človeka, narave in prostora VITAAA

Cena: 34 EUR, za naročilo se obrnite na drustvo.vitaaa@gmail.com

Ta po obsegu, vsebini in likovni opremi izjemna knjiga predstavi slovenski prostor skupaj z nešteti kraji in pokrajinami kot večdimenzionalno celoto. Avtor je na podlagi svojih 180 delavnic s slovenskimi kraji razvil izviran pristop k vitalnoenergijskim in sakralnim razsežnostim Slovenije, ki odpirajo povsem samosvoje, drugačno branje in razumevanje naše domovine.

Knjiga je izjemno bogato dokumentirana s 130 risbami avtorja in 350 fotografijami mojstra fotografije Bojana Breclja. Knjiga, s pomočjo katere zagledamo slovenski kulturni in duhovni prostor v novi, presenetljivi luči, knjiga, s pomočjo katere lahko potujemo po Sloveniji in zamejstvu drugače, kot smo tega vajeni od Valvasorja do danes.

»Slovence želim povabiti, da začno obiskovati kraje, pokrajine in mesta na neobičajen, bistveno bolj poglobljen način – tudi, da lastne kraje spoznajo z drugih zornih kotov, kot so jih sicer vajeni. Če pogledamo vse te odlične vodiče k Sloveniji, se zdi, da je o njej že vse zapisano in ni kaj iskati. S knjigo Slovenija čudežna dežela želim pokazati, da obstajajo še mnogi vidiki slovenskega prostora, katerim se še nismo čudili in za katere kot začasni prebivalci te dežele premalo skrbimo.«

– Marko Pogačnik

Malo v razmislek

Prejeto po elektronski pošti, posredoval dr. Matjaž Mulej

KAKO ZELO JE TO RES:

Na blagajni neke trgovine je mlada blagajničarka predlagala starejši gospe, da naj si prihodnjič prinese s seboj lastno vrečko, ker so plastične vrečke zelo slabe za naravo in okolje.

Gospa se je opravičila in mladenki razložila:

“Veste, mi nismo imeli te zelene miselnosti v starih časih.”

Blagajničarka ji je odgovorila:

“Zato je danes to naš problem, problem mladih. Vaša generacija ni dovolj skrbela, da bi obvarovala naravo za bodoče generacije!”

Imela je prav - **naša, starejša generacija, ni imela te zelene miselnosti v starih časih.**

Takrat smo mi, ki smo zdaj starejša generacija, vračali steklenice od mleka, brezalkoholnih pijač in piva nazaj v trgovino.

Trgovina jih je poslala nazaj v polnilnico, kjer so jih očistili, sterilizirali in ponovno napolnili, tako, da so se steklenice uporabljale znova in znova. Torej so resnično bile reciklirane.

Ampak mi nismo imeli te zelene miselnosti v starih časih.

V višja nadstropja smo hodili po stopnicah, ker nismo imeli dvigala ali tekočih stopnic v vsakem poslopju. Peš smo hodili do trgovin in nismo sedali v masivnega terenca s 300 KS samo zato, da se pripeljemo do konca ulice. Ampak mlada blagajničarka ima prav.

Mi nismo imeli te zelene miselnosti v starih časih.

V tistih časih smo prali plenice, ker takšnih za enkratno uporabo ni bilo.

Sušili smo perilo na vrvi in ne v energijsko požrešnem stroju, ki skuri do 2000 vatov - veter in sončna energija sta nam sušila perilo v tistih časih. Otroci so nosili rabljena oblačila svojih bratov in sester in ne vedno nova. Ampak mlada dama je imela prav.

Mi nismo imeli te zelene miselnosti v starih časih.

Takrat smo imeli en radio ali TV pri hiši - in ne TV v vsaki sobi. In TV je bil z majhnim ekranom velikosti robca in ne velikosti manjše države! V kuhinji smo sekljali in mešali na roke, ker nismo imeli električnega aparata za vsako najmanjše opravilo. Ko smo pakirali zlomljive stvari, smo jih zavarovali s starim časopisom in ne s plastičnimi zrnci ali s plastičnim ovojem z mehurčki.

Takrat tudi nismo zagnali bencinske kosilnice in kurili bencina, da pokosimo travo. Uporabljali smo koso ali mehansko kosilnico, ki smo jo morali potiskati naokrog.

Naš fitness je bilo delo in ni nam bilo treba trošiti elektrike v dragem fitness klubu na npravi za tek.

Ampak ona ima prav.

Mi nismo imeli te zelene miselnosti v starih časih.

Ko smo bili žejni, smo pili vodo iz studenca ali pipe namesto vode iz plastične posode, ki so jo pripeljali z drugega konca sveta. Prazna penkala smo znova napolnili s črnilom in nismo kupovali vedno nova pisala, menjavali smo britvice in nismo vstran metali celih brivnikov, ko je britvica otopela.

Ampak mi nismo imeli te zelene miselnosti v starih časih.

V starih časih smo se vozili z avtobusi in otroci so se v šolo vozili s kolesi ali pešali in niso spreminjali svojih staršev in starih staršev v 24-urne taksiste. V vsaki sobi smo imeli samo po eno vtičnico za elektriko in ne bloke vtičnic za napajanje ducat električnih naprav. In nismo rabili računalniško vodenih naprav za sprejem signala s 3000 kilometrov oddaljenega satelita samo zato, da najdemo najbližjo gostilno.

***Ampak, ali ni žalostno, da nas sedanja generacija obsoja,
kako potratni smo bili mi starejši ljudje samo zato,
ker nismo imeli te zelene miselnosti v starih časih.***

[Www.Freeimages.com/Benjamin Earwicker/](http://www.Freeimages.com/Benjamin Earwicker/)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE
DIREKTORAT ZA MULTILATERALO, RAZVOJNO SODELOVANJE
IN MEDNARODNO PRAVO

Sektor za človekove pravice

Podpisnik: Marko Rakovec
Izdajatelj: Republika Slovenija
Serijska številka: 60 30 3a 4e 00 00 00 00 56 7e c1 88
Datum podpisa: 12:48, 22.02.2019

Številka:

Ljubljana, 22. februar 2019

PREDSTAVNIKI NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Zadeva: Nagrada za človekove pravice "Václav Havel" za leto 2019

Spoštovani,

Prejeli smo obvestilo, da je Parlamentarna skupščina Sveta Evrope (PSSE) razpisala letno nagrado Václava Havla za posebne dosežke na področju človekovih pravic. Ta nagrada je bila uvedena leta 2007 z namenom, da PSSE podeli priznanje za "izjemne dosežke na področju civilne družbe pri zaščiti človekovih pravic". Pojem civilne družbe vključuje posameznike, zagovornike človekovih pravic ali nevladne organizacije, ki so vidno prispevali pri uveljavljanju, zaščiti in varstvu človekovih pravic v Evropi in tudi širše. Nagrada je bila prvič podeljena v letu 2009 in se odlej podeli vsako leto.

V čast priznanemu češkemu borcu za človekove pravice, kulturniku, humanistu in državniku Václavu Havlu, je PSSE leta 2017 nagrado preimenovala v "Nagrado za človekove pravice Václav Havel". Od tega leta naprej PSSE nagrado podeli v sodelovanju s knjižnico Václava Havla in fundacijo Charta 77 s sedežem v Pragi.

Rok za oddajo kandidatur za letošnjo nagrado, je 30. april 2019. Nagrada obsega znesek 60.000 evrov, diplomo in nagradni kipec. Razglasitev dobitnika in podelitev nagrade bosta potekala 30. septembra 2019 v času jesenskega zasedanja PSSE.

O podelitvi nagrade odloči Seleksijski panel v okviru PSSE, ki ga sestavljajo predsednica PSSE ter 6 neodvisnih oseb, ki niso članice PSSE in imajo ugled na področju človekovih pravic. Seleksijski panel izmed nominirancev izbere posameznika ali nevladno organizacijo.

Celotna informacija o nagradi, vključno z obrazcem in navodili, je dostopna na spletni strani PSSE: <http://website-pace.net/web/apce/vaclav-havel-human-rights-prize>. Vsa dodatna pojasnila v zvezi z nagrado so na voljo na e-naslovu hrprize.pace@coe.int ali na tel. številki +33 3 90 21 41 00. Predlog za nominacijo, ki mora biti v angleščini ali francoščini, mora podpisati vsaj pet predlagateljev. Predlog se pošlje po e-mailu neposredno PSSE.

Ker gre za izjemno pomembno nagrado, si prizadevamo, da je o njej obveščen čim širši krog javnosti. Zato vas prosimo, da o njej obvestite zainteresirane v civilni družbi, ki delujejo na področju človekovih pravic.

Za vaše sodelovanje se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Lepo pozdravljeni,

dr. Marko Rakovec
vodja sektorja

Priloga: Informacija o nagradi Václava Havla

JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ
1 T Novo leto	1 P Ignac	1 P Albin	1 P Hugo	1 S Praznik dela	1 S Fortunat
2 S Makarij	2 S Marija	2 S Janja	2 T Franc	2 Č Boris	2 N Erazem
3 Č Genovefa	3 N Blaž	3 N Marin	3 S Ljuba	3 P Aleksander	3 P Pavla
4 P Angela	4 P Andrej	4 P Kazimir	4 Č Izidor	4 S Florjan	4 T Franc
5 S Simeon	5 T Agata	5 T Janez, Pust	5 P Vinko	5 N Angel	5 S Valerija
6 N Gašper	6 S Dora	6 S Nika	6 S Viljem	6 P Janez	6 Č Norbert
7 P Zdravko	7 Č Egidij	7 Č Tomaž	7 N Darko	7 T Stanko	7 P Robert
8 T Severin	8 P Kulturni praznik	8 P Janez	8 P Albert	8 S Viktor	8 S Medard
9 S Julijan	9 S Polona	9 S Frančiška	9 T Tomaž	9 Č Gregor	9 N Primož, Binkošti
10 Č Gregor	10 N Viljem	10 N 40. mučencev	10 S Mehtilda	10 P Izidor	10 P Marjeta
11 P Pavlin	11 P Marija	11 P Krištof	11 Č Leon	11 S Žiga	11 T Srečko
12 S Tatjana	12 T Damijan	12 T Gregor	12 P Lazar	12 N Pankracij	12 S Janez
13 N Veronika	13 S Katarina	13 S Kristina	13 S Ida	13 P Servacij	13 Č Anton
14 P Srečko	14 Č Valentin	14 Č Matilda	14 N Valerij	14 T Bonifacij	14 P Vasilij
15 T Pavel	15 P Jurka	15 P Klemen	15 P Helena	15 S Zofka	15 S Vid
16 S Marcel	16 S Julijana	16 S Hilarij	16 T Bernarda	16 Č Janez	16 N Beno
17 Č Anton	17 N Silvin	17 N Jerica	17 S Rudi	17 P Jošt	17 P Dolfe
18 P Marjeta	18 P Simeon	18 P Edvard	18 Č Konrad	18 S Erik	18 T Marko
19 S Marij	19 T Julijan	19 T Jožef	19 P Leon	19 N Ivo	19 S Julijana
20 N Boštjan	20 S Leon	20 S Srečko	20 S Neža	20 P Bernard	20 Č Silverij
21 P Neža	21 Č Irena	21 Č Benedikt	21 N Simeon, Velika noč	21 T Feliks	21 P Alojz
22 T Cene	22 P Marjeta	22 P Vasilij	22 P Leonida, Vel. n. pon.	22 S Milan	22 S Ahac
23 S Rajko	23 S Marta	23 S Jože	23 T Vojko	23 Č Željko	23 N Kresnica
24 Č Felicijan	24 N Modest	24 N Gabrijel	24 S Jurij	24 P Suzana	24 P Janez
25 P Darko	25 P Matija	25 P Minka	25 Č Marko	25 S Gregor	25 T Dan državnosti
26 S Pavla	26 T Sergij	26 T Maksima	26 P Marcellin	26 N Zdenko	26 S Stojan
27 N Janez	27 S Andrej	27 S Rupert	27 S Dan upora	27 P Janez	27 Č Ema
28 P Peter	28 Č Gabrijel	28 Č Janez	28 N Pavel	28 T Avguštin	28 P Hotimir
29 T Franc		29 P Ciril	29 P Robert	29 S Magdalena	29 S Peter, Pavel
30 S Martina		30 S Bogo	30 T Katarina	30 Č Ivana	30 N Emilija
31 Č Janez		31 N Benjamin		31 P Angela	

JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 P Bogoslav	1 Č Peter	1 N Tilen	1 T Julija	1 P Dan sp. na mrtve	1 N Marijan
2 T Marija	2 P Alfonz	2 P Štefan	2 S Bogumil	2 S Dušanka	2 P Blanka
3 S Irenej	3 S Lidija	3 T Dora	3 Č Terezija	3 N Silva	3 T Franc
4 Č Urh	4 N Dominik	4 S Zalka	4 P Franc	4 P Drago	4 S Barbara
5 P Anton	5 P Marija	5 Č Lovrenc	5 S Marcel	5 T Zahar	5 Č Savo
6 S Bogomila	6 T Ljubo	6 P Zaharija	6 N Vera	6 S Lenart	6 P Miklavž
7 N Ciril, Metod	7 S Kajetan	7 S Marko	7 P Marko	7 Č Engelbert	7 S Ambrož
8 P Špela	8 Č Miran	8 N Marija	8 T Brigita	8 P Bogomir	8 N Marija
9 T Veronika	9 P Janez	9 P Peter	9 S Abraham	9 S Teodor	9 P Valerija
10 S Ljubica	10 S Lovrenc	10 T Nikolaj	10 Č Danijel	10 N Andrej	10 T Smiljan
11 Č Olga	11 N Suzana	11 S Milan	11 P Samo	11 P Martin	11 S Danijel
12 P Mohor	12 P Klara	12 Č Gvido	12 S Maks	12 T Emil	12 Č Aljoša
13 S Evgen	13 T Lilijana	13 P Filip	13 N Edvard	13 S Stanislav	13 P Lucija
14 N Franc	14 S Demetrej	14 S Rasto	14 P Veselko	14 Č Nikolaj	14 S Dušan
15 P Vladimir	15 Č V. šmaren	15 N Nikodem	15 T Terezija	15 P Polde	15 N Kristina
16 T Marija	16 P Rok	16 P Ljudmila	16 S Jadviga	16 S Jerica	16 P Albina
17 S Aleš	17 S Pavel	17 T Frančiška	17 Č Marjeta	17 N Gregor	17 T Lazar
18 Č Miroslav	18 N Helena	18 S Irena	18 P Luka	18 P Roman	18 S Teo
19 P Vincenc	19 P Ljudevit	19 Č Suzana	19 S Etbin	19 T Elizabeta	19 Č Urban
20 S Marjeta	20 T Bernard	20 P Svetlana	20 N Irena	20 S Srečko	20 P Julij
21 N Danilo	21 S Ivana	21 S Smetana	21 P Urška	21 Č Marija	21 S Tomaž
22 P Majda	22 Č Timotej	22 N Mavricij	22 T Vendelin	22 P Cilka	22 N Mitja
23 T Branislav	23 P Filip	23 P Slavojko	23 S Severin	23 S Klemen	23 P Viktorija
24 S Kristina	24 S Jernej	24 T Nada	24 Č Rafael	24 N Janez	24 T Eva
25 Č Jakob	25 N Ludvik	25 S Gojmir	25 P Darja	25 P Katarina	25 S Božič
26 P Ana	26 P Viktor	26 Č Justina	26 S Lucijan	26 T Konrad	26 Č Dan samostojn.
27 S Sergej	27 T Jože	27 P Kozma, Damjan	27 N Sabina	27 S Vigil	27 P Janez
28 N Zmago	28 S Avguštin	28 S Venceslav	28 P Simon	28 Č Jakob	28 S Živko
29 P Marta	29 Č Janez	29 N Mihael	29 T Ida	29 P Radivoj	29 N David
30 T Julita	30 P Roza	30 P Sonja	30 S Marcel	30 S Andrej	30 P Evgen
31 S Ignac	31 S Rajko		31 Č Dan reformacije		31 T Silvester

Definicija družbene odgovornosti

Kaj pomeni družbena odgovornost?

Najpogosteje se koncept družbene odgovornosti pri podjetjih pojavlja na področju ravnanja z zaposlenimi, vlaganja v skupnost (neprofitni projekti), sodelovanja s poslovnimi partnerji (dobaviteljske verige, družbeno odgovorni skladi itd.), odnosa do okolja (proizvodnja ekoloških izdelkov, ...), tržišča (marketing z razlogom, sponzorstva in donacije itd.). V praksi preveč izstopa dobroteljskost, ki je v resnici važen, a droben delček družbene odgovornosti podjetij in ljudi do pomoči potrebnih delov širše družbe.

Družbena odgovornost podjetij (def. EU, Zelena knjiga 2001) zajema štiri ključna področja:

- pošten odnos do zaposlenih,
 - okolja,
 - širše skupnosti,
 - na trgu (do kupcev, dobaviteljev...),
- + Nujno: dobro načrtovano in izpeljano vodenje.

Poleg te je Evropska Unija podprla smernice za družbeno odgovornost ISO26000:2010. Dokument navaja, da je družbena odgovornost organizacije za vplive njenih odločitev in dejavnosti na družbo in okolje.

Definicija DO po ISO26000:2010 je:

»Družbena odgovornost je odgovornost organizacije za vplive njenih odločitev in dejavnosti na družbo in okolje, ki skozi pregledno in etično ravnanje:

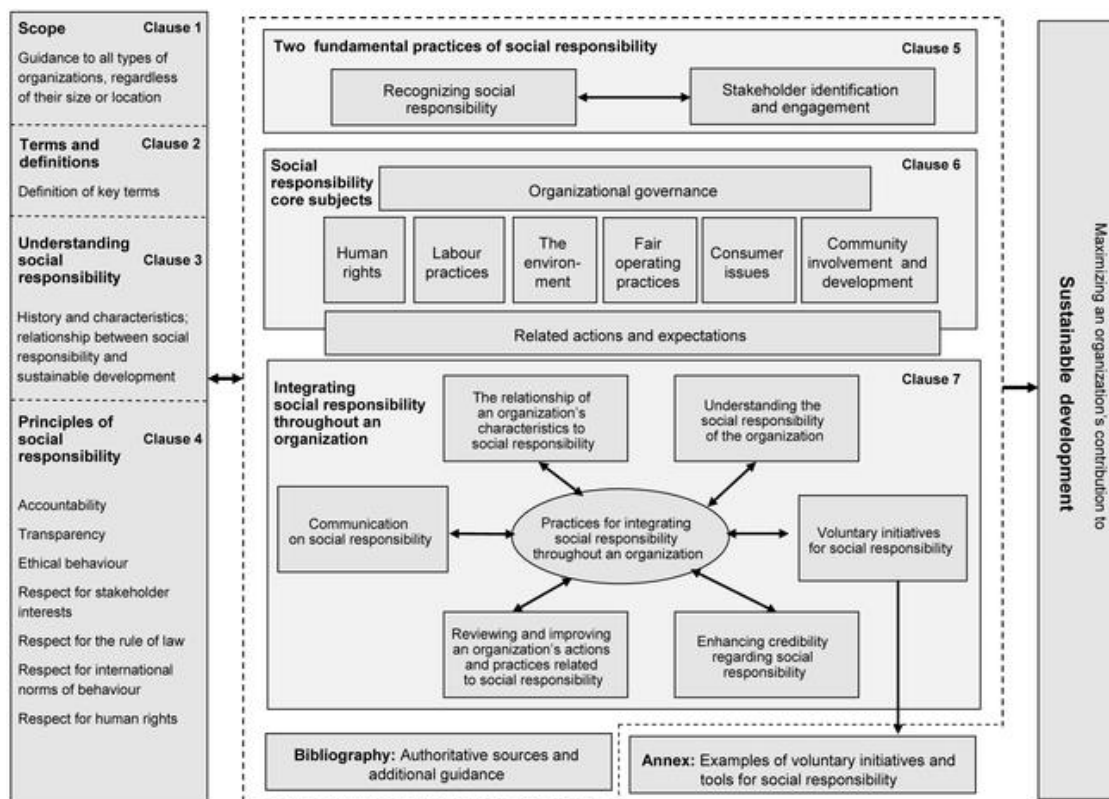
- prispeva k trajnostnemu razvoju, vključujoč zdravje in blaginjo družbe;
- upošteva pričakovanja deležnikov;
- je v skladu z veljavno zakonodajo in mednarodnimi normami ravnanja; ter
- je integrirana v celotno organizacijo in se izvaja v vseh njenih odnosih.

OPOMBA 1: Dejavnosti vključujejo izdelke, storitve in procese.;

OPOMBA 2 : Razmerja se nanašajo na dejavnosti organizacije v okviru polja njenih vplivov.«

Sedem osrednjih tem Standarda za družbeno odgovornost ISO 26000:2010: človekove pravice, zaposlovanje, okolje, etično ravnanje, pravice potrošnikov, vključenost v skupnost in razvoj, vse pa povezujejo celostni pristop, soodvisnost in dobro vodenje.

Več o ISO26000 lahko preberete na spletni strani: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en>

VABIMO VAS V

**VODILNO SLOVENSKO ORGANIZACIJO ZA
DRUŽBENO ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI
RAZVOJ PODJETIJ, NEVLADNIH ORGANIZACIJ
IN USTANOV**

Sodelujte pri sestavljanju mozaika znanja o
družbeni odgovornosti in njenem vplivu na raz-
lična področja našega življenja, dela in okolja.
Po svojih močeh se povežimo pri iskanju
rešitev in njihovem udejanjanju.

**K DRUŽBENI ODGOVORNOSTI LAHKO
POMEMBNO PRISPEVATE TUDI VI.**

**SODELUJTE Z NAMI,
POSTANITE NAŠI ČLANI!**

IRDO

Inštitut za razvoj družbene odgovornosti

Preradovičeva ulica 26, 2000 Maribor,

Tel.: **031 344 883**

e-pošta: info@irdo.si

Spletna mesta:

www.irdo.si

www.horus.si

www.model-m.si

www.irdo.si

IRDO

Inštitut za
razvoj
družbene
odgovornosti

***Mozaik znanja,
vrednot in sodelovanja
za več družbene
odgovornosti.***

